

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TRABZON, ORDU, SAMSUN, RİZE VE GİRESUN
ERKEK YETİŞTİRME YURTLARINDA KALAN
ERGENLER İLE TRABZON İLİNDE AİLESİ İLE
YAŞAYAN ERKEK ERGENLERİN DEPRESYON
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Gülizar ROL MOLLAMEHMETOĞLU

**DİSİPLİNLER ARASI SOSYAL PSİKİYATRİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMAN

Prof. Dr. O. Erkan BERKSUN

2011- ANKARA

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TRABZON, ORDU, SAMSUN, RİZE VE GİRESUN
ERKEK YETİŞTİRME YURTLARINDA KALAN
ERGENLER İLE TRABZON İLİNDE AİLESİ İLE
YAŞAYAN ERKEK ERGENLERİN DEPRESYON
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Gülizar ROL MOLLAMEHMETOĞLU

**DİSİPLİNLER ARASI SOSYAL PSİKİYATRİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMAN

Prof. Dr. O. Erkan BERKSUN

2011- ANKARA

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinler Arası
Sosyal Psikiyatri Yüksek Lisans Tez Programı
Çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans
Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi:...../02/2011

İmza

Ünvanı, Adı ve Soyadı

Üniversitesi

Jüri Başkanı

Prof.Dr. O.Erkan BERKSUN

İmza

Ünvanı, Adı ve Soyadı

Üniversitesi

Prof.Dr. Engin TURAN

İmza

Ünvanı, Adı ve Soyadı

Üniversitesi

Prof.Dr. Recep AKDUR

İmza

Ünvanı, Adı ve Soyadı

Üniversitesi

Prof.Dr. Veli DUYAN

İmza

Ünvanı, Adı ve Soyadı

Üniversitesi

Doç.Dr. Bedriye ÖNCÜ

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay.....	ii
İçindekiler.....	iii
Önsöz.....	vi
Çizelgeler.....	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Konuyla İlgili Yapılmış Bazı Araştırmalar.....	3
1.2. Ergenlik Dönemi.....	5
1.2.1. Ergenliğin Tanımı.....	5
1.2.2. Ergenlik Döneminin Gelişimsel Görevleri.....	6
1.2.3. Ergenlik Döneminin Gelişimsel Özellikleri.....	7
1.2.3.1. Fiziksel ve Cinsel Gelişim.....	7
1.2.3.2. Toplumsal Gelişim.....	8
1.2.3.3. Psikolojik Gelişim.....	9
1.2.4. Ergenlik Döneminde Aile ve Etkileri.....	10
1.3. Depresyonun Tanımı ve Görülme Sıklığı.....	12
1.3.1. Depresyon Nedir?.....	12
1.3.2. Depresyon Tanısı ve Tipleri.....	14
1.3.2.1. Duygudurum Bozuklukları.....	14
1.3.2.1.1. Majör Depresif Epizod.....	14
1.3.2.1.2. Manik Epizod.....	15
1.3.2.1.3. Mikst Epizod.....	15
1.3.2.1.4. Hipomanik Epizod.....	16
1.3.2.2. Depresif Bozukluklar.....	17
1.3.2.2.1. Majör Depresif Bozukluk.....	17
1.3.2.2.2. Distimik Bozukluk.....	17
1.3.2.2.3. Bipolar Bozukluk.....	18
1.3.2.2.3.1. Bipolar I Bozukluğu.....	18

1.3.2.2.3.2. Bipolar II Bozukluğu.....	19
1.3.2.2.4. Siklotimik Bozukluk.....	19
1.3.2.2.5. Atipik Depresyon (Maskeli Depresyon).....	19
1.3.2.2.6. Mevsimsel Duygulanım Bozukluğu.....	20
1.4. Ergenlik Döneminde Depresyon.....	20
1.5. Türkiye’de Sosyal Hizmetler ve Yetiştirme Yurtlarının Kısa Tarihçesi	23
1.5.1. Yetiştirme Yurtları.....	25
2. GEREÇ VE YÖNTEM	27
2.1. Araştırmanın Modeli.....	27
2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	27
2.3. Araştırmanın Değişkenleri.....	29
2.3.1. Bağımsız Değişkenler.....	29
2.3.2. Bağımlı Değişkenler.....	29
2.4. Araştırmanın Veri Toplanması ve Analiz.....	30
2.5. Uygulama.....	31
2.6. İstatistiksel Analiz.....	32
2.7. Araştırmanın Hipotezleri.....	32
2.8. Araştırmanın Sayıtları.....	33
2.9. Araştırmada Kullanılan Araç-Gereç.....	33
2.10. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	33
3. BULGULAR	35
4. TARTIŞMA	58
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	68
5.1. Sonuç.....	68
5.2. Öneriler.....	69
ÖZET	72

SUMMARY	73
KAYNAKLAR	74
EKLER	82
KTÜ Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırmaları Değerlendirme Komisyonu.....	83
Onay Belgesi	
SHÇEK Genel Müdürlüğü Araştırma Talebi Onayı.....	84
Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni Onayı.....	86
Yetiştirme Yurdunda Kalan Ergenlere Yönelik Kişisel Bilgi Formu.....	88
Trabzon İlinde Ailesi ile Yaşayan Erkek Ergenlere Yönelik Kişisel.....	95
Bilgi Formu	
ÖZGEÇMİŞ	102

ÖNSÖZ

Araştırmama başlarken çağımızın en yaygın sorunlarından olan depresyonun aile sistemi dışında, pek çok yoksunlukla büyüyen yetiştirme yurdu çocuklarında daha yüksek oranda çıkacağına ilişkin bir öngörüm vardı. Ancak araştırma sürecinde tespit ettiğim en önemli eksiklik sadece depresyon değil, pek çok ruhsal soruna yatkın hale getirebilecek faktörleri bünyesinde barındıran kurum bakımı hizmetlerinin gerek planlanması, gerekse uygulaması aşamalarında yararlanmak üzere bilimsel bilgi ve araştırmalara önemli oranda ihtiyaç duyulduğudur.

Araştırmamı Karadeniz Bölgesindeki beş il ve erkek ergenlerle sınırlı tuttum. Ülkemizdeki var olan tabloyu daha gerçekçi bir şekilde ortaya koyabilmek için daha geniş kapsamlı araştırmalar ve kız ergenler üzerinde de yapılacak benzer araştırma sonuçlarıyla bütünleştirilmesi gerektiği inancındayım.

Araştırma sürecinde; sadece kurum yetiştirme yurdunda kalan ergenler değil, tüm gençlerimiz için koruyucu önleyici ruh sağlığı uygulamalarının yaygınlaştırılması ve bu hizmetlerin ulaşılabilirliğinin artırılması gerektiğini gözlemledim.

Bu araştırmam aracılığıyla uzun yıllardır Trabzon İlinde sosyal hizmet uzmanı olarak sürdürdüğüm korunmaya muhtaç çocuk çalışmalarını ve o çocukların yaşamın bir sonraki dönemindeki ruhsal durumlarını hem görev yaptığım ilde hem de diğer illerde gözleme imkânı buldum. Bu fırsatın mesleğime dışarıdan bakıp kendi yaklaşımlarıma ve çalışmalarımıdaki eksikliklere içgörü geliştirmeme katkı sağladığı gerçeğini yadsıyamam.

Öncelikle uzun süre ara verdiğim eğitim hayatımda çok zorlandığım bu süreç boyunca bana gereken tüm duygusal ve eğitsel desteği sağlayan engin bilgi ve birikimlerinden yararlanma, ışığında yürüme şansı bulduğum Sayın Hocam Prof. Dr. Saynur CANAT'a, tezimin son aşamasında bilgisinden yararlanma şansı bulduğum Sayın Prof. Dr. O. Erkan BERKSUN'a,

Araştırmamın istatistiksel analiz ve çözümlenmeleri konusundaki yardımlarından dolayı KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölüm Başkanı Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet PALANCI'ya, Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmetler Fakültesi Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. Veli DUYAN'a,

Gerek bürokratik izin işlemlerinde gerekse çalışma tempom içerisindeki sağladığı destekle yardımlarını esirgemeyen İl Müdürüm Sayın Selim ÇELENK'e ve İl Müdür Yardımcım Sayın Ramazan LATİFOĞLU'na,

Anket uygulamaları ve tezin tüm aşamalarında destek ve yardımlarını esirgemeyen hep yanımda olan meslektaşlarım, dostlarım SHU. Selim ÖZTOP,

SHU. Hayrettin PALA, SHU. Selvi SÜMEN, SHU. Engin KIRGIZ ve SHU. Zekai VAROL'a,

Yaşamın her alanında olduğu gibi bu alanda da yanımda olup bana güç veren eşim Dr. Fikret MOLLAMEHMETOĞLU ve tüm aileme, ayrıca araştırma veri toplama aracını içtenlikle dolduran tüm gençlere sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1. İllere göre yetiştirme yurtlarında kalan ergenlerin dağılımı	28
Çizelge 2.2. Ergenlerin yaşa göre dağılımı	28
Çizelge 3.1. Ankete katılan ergenlerin yaşlara göre dağılımı	35
Çizelge 3.2. Ergenlerin doğum yerlerine göre dağılımı	36
Çizelge 3.3. Ergenlerin eğitim durumlarına göre dağılımı	36
Çizelge 3.4. Ergenlerin sınıf düzeylerine göre dağılımı	37
Çizelge 3.5. Ergenlerin okul başarı düzeyine göre dağılımı	37
Çizelge 3.6. Anne babanın durumuna göre dağılımı	38
Çizelge 3.7. Kardeş sayısına göre dağılımı	38
Çizelge 3.8. Ailesi yanında kalan ergenlerin kardeşleri ile ilişkilerine göre dağılımı	39
Çizelge 3.9. Annenin öğrenim durumuna göre dağılımı	39
Çizelge 3.10. Annenin mesleğine göre dağılımı	40
Çizelge 3.11. Babanın öğrenim durumuna göre dağılımı	40
Çizelge 3.12. Babanın mesleğine göre dağılımı	41
Çizelge 3.13. Yurtta kalan ergenlerin ailelerini ziyaret sıklığına göre dağılımı	41
Çizelge 3.14. Yurtta kalan ergenlerin ziyaretçilerine göre dağılımı	42
Çizelge 3.15. Yurda ilişkin duygulara göre dağılım	43
Çizelge 3.16. Ailesi yanında kalan ergenlerin anne baba ilişkilerine göre dağılımı	43
Çizelge 3.17. Arkadaşlarla ilişkilere göre dağılım	44
Çizelge 3.18. Ailesi yanında kalan ergenlerin ailelerinin gelir durumuna göre dağılımı	44
Çizelge 3.19. Haftalık harcama durumuna göre dağılım	45
Çizelge 3.20. Haftalık harcanan para miktarının yeterlilik durumunun dağılımı	45

Çizelge 3.21. Boş zaman değerlendirme durumuna göre dağılım	46
Çizelge 3.22. Geleceğe ilişkin düşüncelere göre dağılım	46
Çizelge 3.23. Geleceğe ilişkin planlara göre dağılım	47
Çizelge 3.24. Karşı cinsle ilişkilere göre dağılım	47
Çizelge 3.25. Ergenlerin yurttan kalma ve aile yanında kalma durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi	48
Çizelge 3.26. Ankete katılan ergenlerin doğum yerlerinin depresyon düzeyleri ile ilişkisini karşılaştıran t testi çizelgesi	48
Çizelge 3.27. Ergenlerin farklı özelliklerinin depresyon yaşamaları ile ilişkisini gösteren tek yönlü varyans analizi çizelgesi	49
Çizelge 3.28. Ergenlerin kardeşlerinin yurttan kalma durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi	55
Çizelge 3.29. Yurttan kalan ergenlerin yurda ilişkin duygularına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi	56
Çizelge 3.30. Ergenlerin haftalık harcama miktarlarının yeterli olup olmama durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi	56
Çizelge 3.31. Ergenlerin geleceğe ilişkin düşünce durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi	57

1. GİRİŞ

Ergenlik, çocukluktan erişkinliğe geçilen bir dönüşüm dönemidir. Ergenlik dönemi erken çocukluk dönemi gibi normal ve uyumsuz davranışlar açısından riskli bir dönemdir (Çelik, 2007).

Ergen ve çocuklar, ruh sağlığı sorunlarının görece olarak az incelendiği ve bu tür sorunların ele alınabileceği hizmet sunumunun hem nicelik hem de nitelik olarak yeterli olmadığı bir nüfus kesimini oluşturmaktadır. Ergenler arasındaki ruhsal sorunların yaygınlığı ve ilişkili olduğu etmenlerin incelenerek ortaya konması sözü edilen gruba verilebilecek ruh sağlığı hizmetlerinin hem planlanması hem de sunulması için önemlidir (Eskin ve ark, 2008).

Depresyon, yaşamın her döneminde görülebilen en mutsuz ve korkutucu ruhsal tablolardan biri olmasının yanında orta ve geç ergenlik döneminde en sık görülen ruhsal bozukluklardan birisidir (Canat ve Sözer, 1987). İnsanın gelişiminde en önemli dönemlerden biri olan, çocukluktan erişkinliğe geçiş süreci olarak tanımlanan ergenlik döneminde ergenler pek çok etken nedeniyle depresyon yaşayabilir.

Depresyon; ergenlerde ağır psikososyal ve akademik işlev bozukluğuna yol açabilmekte ve gelişimlerini aksatabilmektedir (Canat, 1997). Bu nedenle ergenlik döneminde depresyon oldukça önemli ruhsal hastalık tablolarından biridir. Bunun yanında depresyon tablosu ergende önemli oranda morbiditeye yol açabilmekte, kişinin sosyal, akademik ve tüm yaşam alanlarında işlevselliğini etkilemekte, aile içi problemler, okul başarısızlığı, sosyal sorunlar ve madde kullanımı gibi psikopatolojilere de zemin hazırlayabilmektedir (Taner, 2007).

Ergenler; ana-babadan ve diğerk yetişkinlerden duygusal bağımsızlığını kazanmak, her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve olgun başarılı ilişkiler kurmak, bir meslek seçmek ve ona hazırlanmak, toplumsal olarak sorumlu davranışı istemek ve yerine getirmek gibi yetişkin yaşam için ön hazırlık sunan gelişim görevlerine sahiptir (Çelik ve ark, 2009).

İster ailesinin yanında ister yetiştirme yurdunda yaşasın, ergenlik döneminin fizyolojik değişimleri ile baş etmeleri, artan bilişsel kapasiteyi yaşam deneyimleriyle bütünleştirmeleri, bağımsızlaşmaları, aynı ve karşı cinsten akranlarıyla uygun sosyal ilişkiler sağlamaları, akademik başarı beklentilerini karşılamaları, meslek seçmeleri ve yetişkin rollerine rehberlik edecek değerleri geliştirmeleri beklenir (Aşık, 2006). Bu beklenti karşılanmadığı takdirde ergenin ruhsal sorunlar yaşaması olasıdır.

Yetiştirme yurdunda korunma ve bakım altında bulunan ergenler hem toplumun kendisinden beklediği gelişim görevlerini sağlıklı bir şekilde yerine getirmek hem de kurum yaşantısı içerisinde kendisinden beklenen görevleri yerine getirmek gibi iki taraflı bir toplumsal baskı içersindedir. Bu duruma ergenin kuruma kabul aşamasında yaşadığı travmatik olgular da eklenince ergenin üzerindeki psikolojik yansımalar artmaktadır. Ayrıca kışla tipi eğitim veren yetiştirme yurtlarında aile ortamının özellikleri her zaman sağlanamayabilmektedir (Bulut ve Özdemir, 1998). Bu durum ailesi yanında kalan ergenler ile kurum bakımında kalan ergenlerin ifade edilen etmenlerden etkilenme biçimlerinde farklılık görülmesine neden olabilir.

Erkek yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin ailelerinden ayrı olmaları nedeniyle yaşadıkları yalnızlık ve sosyal destek yoksunluğu, onlardaki geleceğe yönelik olumsuz beklentilerin yoğunlaşmasına ve depresyona yatkınlığa yol açabileceğinden risk grubu oluşturmalarına neden olabilmektedir (Kutlu, 2003). Ergenlerin problemlerinin kronikleşmeden ortaya çıkartılması ve gerekli önlemlerin alınması koruyucu ruh sağlığı açısından önem taşımaktadır.

1.1. Konuyla İlgili Yapılmış Bazı Araştırmalar

Türkiye’de yoksulluk, göç, işsizlik, aile parçalanması, fiziksel ve ruhsal hastalıklar, ihmal ve istismar gibi pek çok nedene bağlı olarak her yıl korunmaya muhtaç çocuk sayısı artmaktadır. Hizmetler çoğunlukla sorun ortaya çıktıktan sonra verilmeye çalışılmakta, sorunu önlemeye yönelik hizmetlerin etkinliği, ulaşılabilirliği ve kapsamı yetersiz kalmaktadır. Koruyucu, önleyici çalışmaların tespiti ve planlanması açısından yapılan bilimsel araştırmalar oldukça önemlidir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun 1983 yılında kamu tüzel kişiliği kazanması sonrasında kurum bakımı hizmetinden yararlananlar üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda kurumda kalan çocukların, gençlerin, özürülerin, yaşlıların benlik saygısı düzeyleri, depresyon düzeyleri, özsaygı düzeyleri, toplumsallaşma süreçleri gibi konular incelenmiş ve sonuçları birçok çalışmaya kaynak olmuştur. Özellikle kurum bakımında kalan çocuklar ile ailesi yanında kalan çocuklar üzerine yapılan araştırmalar ve sonuçları, korunma altında bulunan çocuklar ve bu çocuklara verilecek alternatif sosyal hizmet modelleri açısından rehberlik edici olmaktadır.

Balcı (1999), Samsun’daki Yaşar Doğu Yetiştirme Yurdu’nda kalan 15-18-yaş arası ergenlerin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ile okul başarıları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmaya dahil olan aile yanında kalan çocukların okul başarı ortalaması, yurttan kalan çocuklardan yüksek çıkmıştır. Aile yanında kalan gençlerin duygusal kararlılık ve kendini gerçekleştirme düzeyleri yurttan kalan çocuklardan yüksek bulunmuştur.

Oflazoğlu (2000), Hatay Yetiştirme Yurdu’nda korunma altında bulunan çocukların kimlik statülerini incelemiştir. Araştırma sonunda yetiştirme yurdunda kalan çocukların çoğunun “kararsız kimlik statüsü”ne sahip olduğunu, bir kısmının da “kargaşalı kimlik statüsünde olduğunu” bulmuştur.

Kesen ve arkadaşları (2005), yetiştirme yurtlarında kalan ergenlerde saldırganlık ve öfke düzeyleri arasındaki ilişki konulu araştırmada; kurumda kalan gençlerin öfke düzeyleri arttığında saldırganlık düzeylerinin de arttığı sonucunu bulmuştur.

Cebe (2005), SHÇEK yetiştirme yurtlarında kalan çocukların benlik saygısı, depresyon ve kaygı skorlarını ailesi yanında kalan çocuklarla karşılaştırmış ve kurum bakımında kalan çocukların benlik saygısının düşük olduğunu, depresyon yaşadıkları ve kaygı düzeylerinin ailesi yanında kalan çocuklardan daha fazla olduğunu bulmuştur.

Tambağ ve Öz (2005), aileleri ile birlikte ve yetiştirme yurtlarında yaşayan ergenlerin öfke ifade etme biçimleri konulu araştırmalarında; ailesi ile birlikte yaşayan ergenlerde eleştiri, haksızlığa uğrama, ciddiye alınmama ve kaygı, yetiştirme yurdunda kalanların ise dünyaya ve diğerlerine yönelik öfke puanının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Tümkaya (2005), ailesi yanında ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması konulu araştırmasında; yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin, ailesi yanında kalan ergenlere kıyasla daha yüksek çıktığı ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerde yaş arttıkça umutsuzluk düzeyinin de arttığını bulmuştur.

Akgün (2006), yetiştirme yurdunda kalan 16-18 yaş grubundaki ergenlerin anksiyete düzeylerini belirlemek amacıyla 106 ergenle yaptığı çalışma sonucunda ergenlerde orta düzeyde anksiyete olduğu sonucuna varmıştır.

Şimşek ve arkadaşlarının (2008), kurum bakımındaki çocuk ve ergenlerde davranış ve duygusal sorunların epidemiyolojisi adlı araştırmasında; kurum bakımında kalan çocuk ve ergenlerin çocuk ruh sağlığı açısından önemli bir risk grubu oluşturduğu sonucu bulunmuştur.

1.2. Ergenlik Dönemi

1.2.1. Ergenliğin Tanımı

Ergenlik dönemi üzerine yazılmış pek çok bilimsel kaynak bulunmaktadır. Bu kaynaklarda farklı yazarlar tarafından farklı tanımlamalar yapıldığı görülmektedir.

Latince “büyümek” anlamına gelen “adolescere”den türetilen “ergenlik” terimi, çocukluktan yetişkinliğe geçiş süreci olarak görülür (Gleitman ve ark., 2000).

Modern ergenlik döneminin mimarı olan G. Stanley Hall (1904), ergenliği “fırtına ve stres” olarak tanımlamıştır.

Sieg (1971), ergenliği “insanda, bireyin yetişkine özgü ayrıcalıklarının kendisine verilmediğini hissettiği zaman başlayan ve yetişkinin tüm gücü ve toplumsal konumu toplum tarafından bireye verildiği zaman sona eren gelişim dönemi” olarak tanımlamıştır.

Yavuzer (2001), ergenlik dönemini; biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlamıştır.

Geçtan (1981) ve Dönmez’e (1995) göre gelişimin en önemli özelliklerinden olan ergenlik dönemi, ergenin hızla oluşan biyolojik ve psikolojik değişmelere sağlıklı uyum yapmakta zorlandığı, çocukluk döneminin sona ermesiyle gerçek yaşam beklentileri ile baş etme çabasına giriştiği bir kimlik arayışı dönemidir.

WHO (2005) (Dünya Sağlık Örgütü) ergenlik tanımında yaş aralığı belirtmiş ve ergenliği üç dönemde incelemiştir. WHO’ya göre erken adölesan, orta adölesan ve

ileri adölesan dönemleri vardır. Erken ergenlik 10/13-14/15 yaş aralığında, orta ergenlik 14/15-17 yaş aralığında, ileri ergenlik 17-21 yaş aralığında yaşanmaktadır.

Canat (2000), ergenlik dönemi erken adölesan, orta adölesan ve geç adölesan olmak üzere üç evreyi kapsadığını belirtmiştir. Canat'a (2000) göre erken adölesan dönemi 11-12 yaşlarında başlayıp 14 yaşına kadar devam etmektedir. Bu dönemi soyut düşüncenin kazanılmaya başlandığı, aile ve toplumun ergenden beklentisinin ciddi düzeyde arttığı bir dönem olarak ifade etmiştir. Duygusal açıdan dalgalanmaların sıklıkla yaşandığı, fiziksel değişimlere karşı aşırı ilgi uyandırdığı, otorite figürüne tepkinin olduğu bir dönem olduğunu belirtmiştir.

Orta ergenlik dönemi 15-17 yaş dönemini kapsamaktadır. Bu dönem pubertal değişikliklerin hemen hemen tamamlandığı dönemdir. Ergenin yaşlıları ile iletişimini arttırdığı, anne-babaya bağımlı olan yapının yıkılmaya başladığı, ailenin eleştirildiği, bireyselleşme ve özgüvenin oluşmaya başladığı evredir (Canat, 2000).

Geç ergenlik dönemi ise 18-21 yaş arası evreyi kapsar. Bireyin yetişkinlik görüntüsüne ve fiziksel yapısına ulaştığı, yetişkin rollerini kazandığı dönemdir. "Kimlik" kavramı burada ön plana çıkar. Meslek seçimi, politik duruşun netleşmesi, rol model seçimi gibi olguların yaşandığı evredir (Canat, 2000; Çuhadaroğlu, 2000).

Ergenlik dönemi için pek çok bilim insanı bazı yaş sınırları verse de bu dönemi kesin bir yaş grubu olarak ayırmak oldukça zordur (Aşık, 2006).

1.2.2. Ergenlik Döneminin Gelişimsel Görevleri

Ergenlik bedensel, toplumsal ve bilişsel olgunlaşma dönemidir. Bu dönemde ergenin başarması gereken yaşam görevleri bulunmaktadır. Bu görevleri Robert Havighurst (1972) geliştirmiştir. Havishurst'a göre ergenlik dönemi gelişim görevleri şunlardır:

1. Bedensel özelliklerini kabul etmek ve bedenini etkili biçimde kullanmak,
2. Eril ya da dişil bir toplumsal rolü gerçekleştirmek,
3. Her iki cinsten yaşıtlarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurmak,
4. Ana-babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığı gerçekleştirmek,
5. Ekonomik bir mesleğe hazırlanmak,
6. Evliliğe ve aile yaşamına hazırlanmak,
7. Toplumsal bakımdan sorumlu bir davranışı istemek ve gerçekleştirmek,
8. Davranışın rehberi olarak bir dizi değer ve bir ahlak sistemi kazanmak, bir ideoloji geliştirmek.

1.2.3. Ergenlik Döneminin Gelişimsel Özellikleri

Ergenlik dönemi gelişimsel açıdan ergende birçok yenilenmenin, değişimin görüldüğu bir dönemdir. WHO ergenlik döneminde fiziksel, psikolojik ve toplumsal değişimler görüldüğünü belirterek konuyu üç boyutta ele almaktadır (WHO, 2005).

1.2.3.1. Fiziksel ve Cinsel Gelişim

Çocukluğun sonu ile ergenliğin başlangıcı arasındaki bireyin cinsel olarak olgunlaşmaya başladığı görece kısa süre (bir ya da iki yıl) bülüğ çağı olarak adlandırılır. Gander ve Gandiner (2001) en hızlı büyüme ve gelişim dönemlerinden birinin erinlik olduğunu belirtir. Kızlar erkeklerden 1-2 yıl önce ergenliğe girer, büyüme ve cinsel olgunlaşmalarını 1-2 yıl erken tamamlarlar. Erkeklerin ve kızların cinsel organlarındaki değişiklikler ergenlik döneminde gerçekleşir. Bunları birincil ve ikincil cinsiyet özellikleri şeklinde değerlendirmek de mümkündür. Erkeklerde penis ve testisler, kızlarda yumurtalıklar, klitoris, vajina ve rahimdeki değişiklikler birincil cinsiyet özelliklerindeki değişikliklerdir. Kadınlarda göğüslerin gelişimi, erkeklerde ses değişimleri ve sakalların çıkması, her iki cinste de genital bölge kıllanmaları ikincil cinsiyet özelliklerindeki değişikliklerdir. Erkeklerde penis ve skrotum büyür. Kızlarda ise göğüsler büyür ve areola genişler. Erkekler ve kızlarda

pubis ve koltuk altları kıllanır, var olan tüyler kalınlaşır ve koyulaşır. Erkeklerde bıyık ve sakallar çıkar. Büyüme kol ve bacaklardan başlayarak hızla genişler. Kızların yağ dokusunda, erkeklerin ise kas dokusunda artışlar meydana gelir (Yörükoğlu, 2000; Gander ve Gandiner, 2001; Atkinson, 1999).

Cinsel gelişimin bedensel değişiklikleri yanında ergenlik dönemi; cinsel kimliğin güçlenmeye başladığı, cinsel uyumun açığa çıkmaya başladığı bir dönemdir. Mastürbasyon birçok ergen için cinselliğin ilk anlatımı gibidir. Ergen, cinsel gelişimi sürecinde evlilik öncesi cinsel ilişki, mastürbasyon, eşcinsel ilişkiler ve birliktelikler gibi konuları, cinsel davranışlar, ahlak ve yasa boyutundan çok psikolojik boyutuyla değerlendirir (Gander ve Gandiner, 2001).

Kuruoğlu (2007), cinselliği konusunda henüz deneme aşamasında olan ergenin cinsel yeterliliğine ilişkin kaygı, korku ve eşcinsel kaygılar yaşayabileceğini ifade etmiştir. Ergenlik döneminde erkeklerde daha fazla oranda ancak tamamı kalıcı olmayan eşcinsel eğilimler ve ilişkilerin yaşanabileceğini belirtmiştir. Kuruoğlu'na göre "Ergenlik karşı cins ile randevulaşma ve birlikte olma ile ilgili çeşitli deneylerin yapıldığı dönemdir. Ergenin daha fazla dış dünyaya açılıp zihinsel eşine uyan birini aramaya başlamasıyla birlikte cinsel ilişkileri de başlayabilir".

1.2.3.2. Toplumsal Gelişim

Toplumsal gelişim ergenlik döneminde, bülûğ çağına erme sebebiyle bio-psikolojik bakımdan çocukluğun sona ermesiyle, toplumsal yaşamda sorumluluk alma dönemi olan yetişkinliğin başlangıcı arasında kalan bir gelişim süreci olarak tanımlanabilir.

Toplumsal gelişimin başlangıç noktası ailedir. Ergenlik döneminde toplumsal gelişimde aile ilişkileri ve yaşıt ilişkileri ön plandadır. Bebeklik ile başlayıp, çocukluk ile devam eden toplumsallaşma ergenlik döneminde ergenin evden uzaklaşmak ve topluma açılmak istemesi ile devam eder. Ergenlik döneminde aile ile

ilişkiler çocukluk dönemine kıyasla ciddi farklılıklar gösterebilir. Aile ergenlik dönemine özgü ergende yaşanan değişimlerle ilgili bu dönemde sorular sorar, karşılaşılan güçlüklerin kaynağını anlamaya çalışır. Ana-babalık üslupları, ana-baba yokluğu, arkadaşlık ilişkileri, karşı cinsle ilişkiler ve birlikte olma, kurum bakımında korunma altında bulunma gibi konular toplumsal gelişim sürecini doğrudan etkiler (Gander ve Gandiner, 2001).

Bu dönemde özellikle toplumsal gruplaşmalar görülür. Klikler, kümeler, örgütlü gruplar, çeteler birer toplumsal gruplaşmadır. İlk olarak aile ile toplumsallaşma sürecine giren ergen, bu dönemde aileden çok arkadaş çevresi ile ilişkilerini güçlendirir. Bu dönemde ergen için okul, meslek seçimi, arkadaşlık ilişkileri gibi konular önemli yer tutar. Yetişkinliğe geçiş öncesinde toplumsal beklentiler ve beklentilere cevap verme/verememe durumu ergenin toplumsal gelişiminde önemli bir konumdadır (Gander ve Gandiner, 2001).

1.2.3.3. Psikolojik Gelişim

Ergenin özellikle bedensel, cinsel ve toplumsal gelişim süresince yaşadığı değişimler psikolojik gelişimini doğrudan etkiler. Ergen bedensel değişikliklerle bağlantılı olarak ruhsal çatışma yaşayabilir. Yaşadığı fiziksel değişiklikler ergenin bedeni ile olan bağımlı ciddi düzeyde arttırabilir. Kızlarda ilk mensturasyon, erkeklerde ise ilk boşalma ergende suçluluk duygusu yaratabilir. Cinsel kimlik, ergenin biyolojik olarak sahip olduğu, erkeklik ya da kadınlığı, psikolojik anlamda kabul etmesiyle başlamaktadır. Kadın ya da erkeğe özgü davranış sergilemek, cinsiyete uygun (toplumsal cinsiyet de düşünülebilir) davranış sergilemek ve toplum tarafından belirlenen kurallara uyum sağlayabilmek ergenin psikolojik olarak kargaşalar yaşamamasına neden olabilir (Aşık, 2006).

Ergenlik dönemindeki psikolojik etkenler kendini yeni ruhsal tepkiler ve davranışlarda gösterir. Dengenin ve uyumun yerini tedirgin, kuruntulu, güç beğenen,

çabuk tepki gösteren bir yapı alır. Duygularda çabuk iniş çıkışlar gözlenir. Tepkiler, genelde önceden kestirilmez olur. Ergen bencilleşir ve istekleri artar. Konan yasakları saçma, kendisine tanınan hakları da yetersiz bulur. İlgileri artar, gel-geç hevesleri çoğalır. Giyim ve özbakıma düşkünlük göstermeye başlanır. Evden kopmalar başlar. Çevreye yönelmeler ve kendini başkaları ile kıyaslamalar artar. Bir yandan anne-baba etkisinden sıyrılırken, öte yandan kendilerine yeni örnekler seçer. Ergenlik dönemi hayranlıkların ve tutkunlukların bol olduğu bir dönemdir. Genç hayranı olduğu bir kişiye bir yönden benzemek ister, yeteneklerinden kusurlarına değin her şeyini beğenir. Bir süre sonra kendine yeni bir örnek seçer ve onunla özdeşim kurar. Sürekli değişen bu hayranlıklar, gencin ileride ne olmak istediği ile ilgilidir. Yeni bir kişilik geliştirirken, yoluna çıkan örnek insanlardan benliğine bir şeyler katar (Yörükoğlu, 2000).

Ergenlik dönemindeki hızlı fiziksel değişikliklerle birlikte gelen cinsel uyanış, ergeni baskı altına alıp bunaltmaktadır. Ergen tüm bu değişikliklere kendisini uyduracak gücü bulamamakta ve iç dengesi bu şekilde alt üst olmaktadır. Kısaca ruhsal olgunlaşma, bedensel-cinsel gelişmeye ayak uyduramamaktadır (Yörükoğlu 2000).

1.2.4. Ergenlik Döneminde Aile ve Etkileri

Aile, bireyin fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra duygusal ihtiyaçlarının da doyurulduğu, sosyal bir ortam olarak çocuk ve ergenin gelişiminde çok önemli bir yere sahiptir (Işıkhana, 2006).

Ergenlik döneminde ailenin ve aile üyeleri arasındaki iletişim biçimlerinin ergenin gelişiminde etkisi oldukça fazladır. Ergen bu dönemde en hassas ilişkileri ailesi ile geçirir. Anne-baba ve ergen arasındaki olumlu ve olumsuz her türlü ilişki ergenin ve ailesinin ruhsal yapısı üzerinde etkili olmaktadır (Bayraktar, 2007).

Parker ve Roy'a (2001) göre depresyon için risk etkenleri arasında bulunan zayıf anne-baba desteği, anne-baba psikopatolojisi ve aile içi çatışmanın varlığının, aynı zamanda depresyon sağaltımına olumsuz yanıtla da ilişkili olduğunu belirtmektedir. Goddard ve arkadaşları (1996), aile üyeleri ile ilişkilerdeki bozuklukların ergenlik dönemindeki depresif belirtilerin gelişiminde etkili etiyolojik etkenler olduğunu belirtmektedir (Akt. Özbaran ve Ark, 2009).

Oskay (1986), ailenin ergenin geleceğe yönelik yaşantısı için bir rehber olduğunu ifade etmiştir. Aşırı koruyan, bağımsızlık kazandırmaktansa bağımlı bir hale getiren aşırı tutum ve otokratik davranım sergileyen anne-babanın ergenin olumsuz bir gelişim göstermesine neden olacağını belirtmiştir.

Baumrind (1975) ve O'Donnell (1976), bir ergenin bağımsızlık görevini başarı ile yerine getirmesinin anne-babanın üslubuna sıkı sıkıya bağlı olduğunu vurgulamıştır. Yetkeci anne babanın sürekli kural koyucu, disiplinli ve saygı bekleyen tavrı ergen tarafından bir başkaldırı ile sonuçlanabilir. İzin vericilik de yetkeci anne-baba tutumu gibi riskli bir anababa tutumudur. Gander ve Gandiner (2001), demokratik üslubun ergenin özgürleşmesinde doğrudan etkili olduğunu söyler.

Anne baba yokluğu, ergenin gelişim sürecinde, ruhsal yapısını somut şekilde etkileyen önemli bir durumdur. Ebeveynlerden biri ya da her ikisinin ölümü, boşanma, ayrılma, terk etme gibi nedenlerle anne baba yokluğu yaşayan ergen sayısı her geçen gün artmaktadır. Anne babanın kaybının aksine iki anababalı aileler de ergenin ruhsal yapısı üzerinde etkilidir (Aşık, 2006).

1.3. Depresyonun Tanımı ve Görülme Sıklığı

1.3.1. Depresyon Nedir?

Aşamalı bir şekilde artan elem, üzüntü, bunaltı gibi duygu durum bozukluğuyla birlikte duygusal, zihinsel, davranışsal ve bedensel yönden bazı fonksiyonlarda azalma, durgunlaşma bunun yanı sıra bireyde halsizlik, mutsuzluk, kendini değersiz görme, karamsarlık, ümitsizlik gibi duygu ve düşüncelerin görüldüğü bir ruhsal çöküntü halidir (Öztürk, 2004).

Alper'e (1999) göre depresyon bireyin kendisini elem içerisinde hissettiği, yaşama arzusunun kaybolduğu, geçmişi ile ilgili suçluluk, gelecekle ilgili kaygı, beklentisizlik gibi düşüncelerin barındığı hatta bu düşüncelerin sonunda da intihar girişimlerinin de olabileceği bir duygudurum bozukluğudur.

Sayılgan'a (1998) göre depresyon, bireyin kendisiyle yabancılaştığı, çevreyle ilişkisinin azaldığı, uyku düzeninin bozulduğu, iştahla ilgili bozuklukların olduğu, değişken ruh hali ile birlikte duygularda belirsizliklerin görüldüğü bir ruhsal bozukluktur.

Köknel (1989) ve Alper'e (1999) göre depresyon, bir nedene bağlı olmadan bazen de herhangi bir nedenden etkilenerek ortaya çıkan hareket, bilişsel yetiler, konuşma ve ilişki kurma, fizyolojik yetilerde değişikliklerin görüldüğü bebeklikten yaşlılığa kadar her dönemde görülebilen bir sendromdur.

Depresyonla ilgili kuramsal yaklaşımlar genel olarak üç ana çatı altında değerlendirilebilir; davranışçı yaklaşım, psikoanalitik yaklaşım ve bilişsel yaklaşım (Tuzcuoğlu ve Korkmaz, 2001).

Davranışçı yaklaşıma göre depresyonun oluşumu, ilk olarak “öğrenilmiş çaresizlik” modeli ile açıklanmaktadır. Davranışçı yaklaşıma göre depresyon, çocukluktan itibaren acılı uyaranlarla karşılaşınca bunlardan kaçınmayı, kurtulmayı bilememe ve çaresiz kalma durumu olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 1997). Öğrenilmiş çaresizlik modeline göre “depresif yükleme biçimi” olarak adlandırılan düşünce biçiminde, depresif kişiler karşılaştıkları başarısızlıklarını; içsel, değişmez ve genel, başarılarını ise; dışsal, değişebilir ve özel nedenlerle açıklama eğilimi gösterirler. Bu açıklama biçimi sadece şu anki depresyonla ilgili değil, gelecekte yaşanabilecek depresyonun tahmini ile de doğru ilişki içindedir (Nolen ve ark., 1986). Depresif bireyler gerçeküstü düzeyde negatiftirler ve çok daha fazla biçimde kendilerini beceriksiz, yetenezsiz varsaymaktadırlar (Myers, 1987; Akt. Tuzcuoğlu ve Korkmaz, 2001).

Psikoanalitik görüş depresyonu bir sevgi nesnesinin kaybının sonucu olarak görür ve en uç biçiminin anneden erken ayrılık olduğunu belirtir (Samuel, 1981). Freud depresyonun, bireyin kendisini oral doyumdan yoksun bıraktığı için kızgınlık hissettiği objenin yitimine karşı geliştirdiği bir yas tepkisinden doğduğunu ileri sürmüştür. Bireyin objeye karşı yaşadığı öfkeyi suçluluk duyguları nedeniyle kendisine yönelttiğini ve böylece depresyona girdiğini ifade etmiştir (Akt. Huprich ve Fine, 1997). Klasik psikoanalitik kurama göre depresyondaki kişide geç oral, erken anal döneme saplanma olduğu belirtilmektedir (Alper, 1997).

Bilişsel görüşe göre depresyon temelde (yalnızca) bir duygulanım bozukluğu değil, bilişsel bir bozukluktur. Depresyona yatkın kişilerde yaşamın ilk dönemlerinden başlayarak yerleşmiş olan kendine, dış dünyaya ve geleceğe ilişkin olumsuz şemalar vardır. Bunlar olumsuz yargılara, düşüncelere ve tutumlara neden olur ve bunlardan da duygulanım bozukluğu ortaya çıkar (Aydın, 1990; Öztürk, 1997; Sperry ve ark, 1994; Tegin, 1987; Akt. Tuzcuoğlu ve Korkmaz, 2001).

1.3.2. Depresyon Tanısı ve Tipleri

Köknel'e (1989) göre depresyonda ortaya çıkan belirtiler incelenerek depresyon tanısı konulur. DSM IV ölçütlerinde çocuk ve ergenler için ayrı ölçütler bulunmamakta, erişkinler için kullanılan majör depresif bozukluk ölçütleri küçük değişikliklerle çocuk ve ergenler için de kabul edilmektedir (APA, 2000).

1.3.2.1. Duygudurum Bozuklukları

Duygudurum başlığı altında tanımlanan depresyon çeşitleri şu şekildedir.

1.3.2.1.1. Major Depresif Epizod

DSM-IV-TR'ye göre depresyon için tanı ölçütleri şunlardır;

İki haftalık bir dönem sırasında, daha önceki işlevsellik düzeyinde bir değişiklik olması ile birlikte aşağıdaki semptomlardan beşinin ya da daha fazlasının bulunmuş olması; semptomlardan en az birinin ya depresif duygudurum ya da ilgi kaybı ya da artık zevk alamama olması gerekir.

1. Ya hastanın kendisinin bildirmesi ya da başkasının gözlemesi ile belirli, hemen her gün, yaklaşık gün boyu süren depresif duygudurum (Çocuklarda ve ergenlerde irritabl durum bulunabilir),
2. Hemen her gün, yaklaşık gün boyu süren, tüm etkinliklere karşı ya da bu etkinliklerin çoğuna karşı ilgide belirgin azalma ya da artık bunlardan eskisi gibi zevk alamıyor olma,
3. Perhizde değilken önemli derecede kilo kaybı ya da kilo alımının olması, çocuklarda beklenen kilo alımının olmaması,
4. Hemen her gün insomnia ya da hipersomninin olması,
5. Hemen her gün psikomotor ajitasyon ya da retardasyonun olması,

6. Hemen her gün yorgunluk bitkinlik ya da enerji kaybının olması,
7. Hemen her gün değersizlik, aşırı ya da uygun olmayan suçluluk duygularının olması,
8. Hemen her gün düşünme ya da düşüncelerini belirli bir konu üzerinde yoğunlaştırma yetisinde azalma ya da kararsızlık yaşama,
9. Yineleyen ölüm düşünceleri, özgül bir tasarı kurmaksızın yineleyen intihar etme düşünceleri, intihar girişimi ya da intihar etmek üzere özgül bir tasarımın olması (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

1.3.2.1.2. Manik Epizod

En az bir hafta süren olağandışı ve sürekli, kabarmış, taşkın ya da irritabl, ayrı bir duygudurum döneminin olmaması gerekir. Duygudurum bozukluğu dönemi sırasında, aşağıdaki semptomlardan üçü ya da daha fazlasının kişide belirgin olarak bulunması gerekmektedir.

1. Benlik saygısında abartılı artma ya da grandiozite,
2. Uyku gereksiniminde azalma,
3. Her zamankinden daha konuşkan olma ya da konuşmaya tutma,
4. Fikir uçuşmaları ya da düşüncelerin sanki yarışıyor gibi birbirinin peşi sıra gelmesi yaşantısı,
5. Disktraktibilite (dikkat dağınıklığı),
6. Amaca yönelik etkinlikte artma ya da psikomotor ajitasyon,
7. Kötü sonuçlar doğurma olasılığı yüksek, zevk veren etkinliklere aşırı katılma (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

1.3.2.1.3. Mikst Epizod

En az bir haftalık bir dönem boyunca hemen her gün, hem bir manik epizod hem de bir major depresif epizod için tanı ölçütleri karşılanması gerekir. Mikst epizod, mesleki işlevsellikte, olağan toplumsal etkinliklerde, başkalarıyla olan ilişkilerde, belirgin bir bozulmaya yol açacak ya da kendisine ve başkalarına zarar vermesini

önlemek için hastaneye yatırılmayı gerektirecek denli ağırdır ya da psikotik özellikler gösterir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

1.3.2.1.4. Hipomanik Epizod

Olağan, depresif olmayan duygudurumdan açıkça farklı, en az 4 gün, gün boyu süren sürekli, kabarmış, taşkın ya da irritabl ayrı bir duygudurum döneminin yaşanması gerekir. Duygudurum bozukluğu sırasında, aşağıdaki semptomlardan üçü ya da daha fazlasının belirgin olarak bulunması gerekir.

1. Benlik saygısında abartılı artma ya da grandiozite,
2. Uyku gereksiniminde azalma,
3. Her zamankinden daha konuşkan olma ya da konuşmaya tutma,
4. Fikir uçuşmaları ya da düşüncelerin sanki yarışıyor gibi birbirinin peşi sıra gelmesi yaşantısı,
5. Dikkat dağınıklığı,
6. Amaca yönelik etkinlikte artma ya da psikomotor ajitasyon,
7. Kötü sonuçlar doğurma olasılığı yüksek, zevk veren etkinliklere aşırı katılma.

Hipomanik epizodda kişinin semptomatik olmadığı zamanlardakinden çok farklı olarak işlevsellikte belirgin bir değişiklik olur. Duygudurum bozukluğu ve işlevsellikteki değişiklik başkalarınca da gözlenebilir düzeydedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

1.3.2.2. Depresif Bozukluklar

Depresif bozukluklar başlığı altında Amerikan Psikiyatri Birliği'nin tanımlamasında şu alt gruplar yer almaktadır.

1.3.2.2.1. Major Depresif Bozukluk

Tek bir major depresif epizodun var olması gerekir. Daha önce manik, mikst ya da hipomanik epizod geçirilmemiş olması gerekir. Hafif, orta derecede, psikotik özellikleri olmayan, ağır psikotik özellikleri olan, kronik katatonik, melankolik ve atipik özellikler gösteren, postpartum başlangıçlı gibi klinik özellikleri mevcuttur.

Miller'a (2002) göre çocuğun depresif durum ve manik durum semptomlarından beş tanesini en az iki hafta boyunca göstermesi major depresyon tanısı için gereklidir. Tanı konulabilmesi için bu belirtilerin yanında bunalımlı durum, fiziksel şikâyet, ilgi eksikliği ve sosyal gerilemenin göz önünde bulundurulması gerekir.

İki haftalık bir dönem sırasında, daha önceki işlevsellik düzeyinde bir değişiklik olması ile birlikte manik depresif epizodun belirtilerinden beşinin (ya da daha fazlasının) bulunmuş olması; belirtilerden en az birinin depresif duygudurum, ilgi kaybı, ya da artık zevk alamama olması gerekir (Bodur ve Üneri, 2008).

1.3.2.2.2. Distimik Bozukluk

Distimik bozukluk kişinin ya kendisinin bildirmesi, ya da başkalarınca gözleniyor olması ile belirli, en az 2 yıl ve hemen her gün yaklaşık gün boyu süren depresif bir duygudurumun olması sonucu ortaya çıkar. Çocuklarda ve ergenlerde duygudurum irritabl olabilir ve süresi en az 1 yıldır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

Distimik bozukluk için aşağıdakilerin ikisinin ya da daha fazlasının kişide bulunması gerekir.

1. İştahsızlık ya da aşırı yemek yeme,
2. Uykusuzluk ya da aşırı uyku,
3. Düşük enerji düzeyi ya da yorgunluk,
4. Düşük benlik saygısı,
5. Düşüncelerini yoğunlaştırma güçlüğü ya da karar vermede güçlük,
6. Umutsuzluk duyguları.

Distimik bozukluğun ilk 2 yılında (çocuk ve ergenlerde ilk 1 yılı boyunca) major depresif epizod, manik epizod, mikst epizod ya da bir hipomanik epizod geçirilmemiş olması gerekir. Distimik bozukluk için geçerli olan semptomlar klinik açıdan belirgin bir sıkıntıya ya da toplumsal, mesleki alanlarda ya da önemli diğer işlevsellik alanlarında bozulmalara neden olabilir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

1.3.2.2.3. Bipolar Bozukluk

Bipolar bozukluklar Amerikan Psikiyatri Birliği'ne (2001) göre aşağıdaki alt gruplara ayrılır.

1.3.2.2.3.1. Bipolar I Bozukluğu

Bipolar I bozukluğu, tek manik epizod ilk manik epizodunu geçiren kişileri tanımlamak için kullanılır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001). Manik durum semptomlarından en az 3'ünün 1 hafta boyunca görülmesi Bipolar I bozukluğu için geçerlidir. Bipolar I' de çocuğun anormal ve abartılı tutumlar sergilemesi ve bu tutumlarında rahatsız edici bir şekilde olması gerekir (Miller, 2002).

1.3.2.2.3.2. Bipolar II Bozukluğu

Bir ya da birden fazla major depresif epizodun varlığı durumunda ortaya çıkar. En az bir kez hipomanik epizodun var olması; manik ve mikst epizodun hiçbir zaman geçirilmemiş olması gerekir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

1.3.2.2.4. Siklotimik Bozukluk

En az 2 yıl süreli olarak hipomanik ve major depresif epizodun tanı ölçütlerini karşılamayan depresif semptomlarla giden birçok dönemin kişide bulunması gerekir. Bu dönem çocuk ve ergenler için en az 1 yıldır. Kişinin ilk 2 yıl boyunca major depresif epizod, manik epizod ya da mikst epizod geçirmemiş olması gerekir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

1.3.2.2.5. Atipik Depresyon (Maskeli Depresyon)

Atipik özellikler gösteren kişide;

1. Belirgin bir kilo alımı ya da iştahta belirgin bir artma,
2. Hipersomnia,
3. Ağır paralizi,
4. Belirgin bir toplumsal ya da mesleki bozulma ile sonuçlanan kişilerarası ilişkilerde süregiden reddedilmeye duyarlılık özelliklerinden iki ya da daha fazlasının bulunmuş olması gerekir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

Depresyon belirtilerinin arka planda olduğu veya hiç görülmediği, kişiler arası ilişkilerde bozulmanın olmadığı depresyon çeşididir. Sıklıkla psikolojik belirtiler ve yaşamsal sorunlar inkâr edilir ya da olduğundan daha az gösterilir. Beklenmedik bir

biçimde alkole, kumara, ilaçlara düşkünlük, aile ve iş yaşamından uzaklaşma gibi belirtiler gösterir (Öztürk, 2004).

1.3.2.2.6. Mevsimsel Duygulanım Bozukluğu

Mevsimsel yapı gösteren depresyonda, yılın belirli bir zamanında tam remisyonlar (ya da depresyondan maniye ya da hipomaniye olan bir değişme) olmaktadır. Son iki yıl içinde mevsimlik ilişkiyi gösteren iki major depresif epizod ortaya çıkması gerekir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2001).

Bu bozukluğu yaşayan çocuklar, ekim başı ve kasım sonu arasında başlayan kendilerini yorgun, mutsuz, uyuşuk hissettikleri bir döneme girer. Kış günlerinde yaşadıkları kasvet şubat ortasından nisan ortasına kadar sürer. Tanı koyulması için değişikliklerin mevsimlere bağlı olarak görülmesi, 3 yıldır bu dönemlerin yaşanıyor olması ve 3 yıldır iki dönemin birbirini takip etmesi gereklidir (Shapiro, 1997).

1.4. Ergenlik Döneminde Depresyon

Çocukluk dönemine kıyasla ruh sağlığı sorunlarının ergenlikte bir artış gösterdiği pek çok araştırmacı tarafından kabul görmüştür. Bu sorunlar genellikle, depresyon gibi duygulanım ve kaygı gibi anksiyete bozukluklarıdır (Eskin, 2000). Depresyon ergenlik döneminin en önemli ruh sağlığı sorunudur (Dopheide 2006; Hamrin ve Pachler 2005; Petersen ve ark. 1993; Whiting 1981; Akt. Eskin ve ark., 2008).

Ergenlerin büyük kısmı değişik derecelerde sıkıntı ve stres yaratan durumlarla baş etmek zorunda kalır. Azınlık grubu içinde yer alan, kayıpları olan, ailesel sorunları olan ya da ailesi tarafından reddedilen, kurumda yetişmiş olan, kronik gidişli ruhsal ya da fiziksel hastalığı bulunan, fiziksel, zihinsel ve cinsel istismara maruz kalmış olan, evsiz, işsiz ya da mutlak yoksulluk sınırında olan, ergen gebeliği

ya da ergen ebeveynliği durumunda olan ergenler tanımlanan olumsuz yaşam olayları nedeniyle oldukça derin bir ruhsal yapılanma içerisinde geçer. Bu yapılanmanın depresyon ile sonuçlanması olasıdır (WHO, 1993).

Ergenlik döneminde ergen, gerek akranlarıyla gerek erişkinlerle yeni yaşantılar, yeni ilişkiler kurar; fiziksel, sosyal ve psikolojik bir gelişme sürecinden geçer. Bu dönemde ergenlerde görülen psikişik sorunlar arasında depresyon sendromlarının ayrı bir yeri vardır (Güney, 1998).

Kayaalp (1999), ergenlik depresyonunu yetişkinlik depresyonunun başlangıcı olarak gören görüşlerin olduğunu fakat ergenin ruhsal örgütlenmesinin yetişkine ait öğeler yanında çocuğa ait öğeler de taşıdığını, özellikle ergende çok sık rastlanan dürtüsellik ve acting-out (eyleme vuruş davranışlar) eğilimi nedeniyle ergen depresyonun yetişkin depresyonundan farklı bir yapıya büründüğünü belirtmiştir.

Güney (1998), ergenlerde görülen psikiyatrik sendromların çeşitli biçimlerde sınıflandırıldıklarını, genel olarak üç gruba ayrıldığını belirtmiştir.

1. Davranış bozuklukları
2. Psikotik bozukluklar
3. Psikonevrotik bozukluklar

Ergenlerin psikonevrotik bozuklukları arasında depresyon sendromlarının ayrı bir yeri vardır. Güney(1998), ergenlik dönemini erken ve ileri ergenlik dönemi olarak ele alarak depresyon boyutunda değerlendirmiş ve erken ergenlikte depresyon eşdeğerlerini beş boyutta incelemiştir.

1. İç sıkıntısı ve huzursuzluk
2. Yorgunluk ve bedensel uğraşlar
3. Konsantrasyon güçlüğü
4. Eyleme vuruş davranışlar (acting-out)
5. İnsanlara sığınma veya onlardan kaçış

İleri ergenlikte depresyon klinik belirtiler bazında yetişkin depresyonuna benzer. Apati bu dönemde görülür. Apati, genellikle çevreye karşı ilgi azlığı, içsel bir boşluk duygusu ve fiziksel letarji ile belirlenen bir durum olarak tanımlanır. Bu dönemde ergenlerde düşük kendilik değeri, başarısız olma beklentiler nedeniyle sosyal ve akademik yaşama ilgisizlik, okul başarısında düşme, madde ve alkol kullanma, yeme alışkanlıklarında değişimler görülür. Sıkıntı, uykusuzluk, iştahsızlık, ilgi azlığı, ümitsizlik ve intihar düşünceleri, konsantrasyon ve enerji azlığı, baş ağrısı, hazımsızlık gibi depresyonun klasik belirtileri görülür (Güney, 1998; Şenol ve ark.,1999).

Ergin ve ark. (2002) ise ergenlerde depresyonun tipik özelliklerini; öfke ve sinirlilik, davranım sorunları, umutsuzluk ve içe kapanma olarak ifade eder.

Tamar ve Özbaran (2004), ailesel ve genetik risk etmenleri, psikososyal aile etmenleri, davranışsal ve emosyonel risk etmenleri, kronik fiziksel hastalıkları ergenlik dönemi depresyonlarındaki risk etmenleri olarak tanımlamış ve bu risk etmenlerinin ergenlik döneminde depresyon yaşanma ihtimalini arttırdığını belirtmişlerdir.

Bu dönemde anksiyete bozuklukları, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, yeme bozuklukları, psikotik bozukluklar görülür ve yaşanan depresyon sonucu adolesan intiharları ortaya çıkabilir (WHO, 2000).

Parker ve Roy (2001), distimik bozukluk üzerine major depresyonun süperempoze olduğu ergenlerde (double depresyon) distimik bozukluğun veya major depresyonun yalnız başına ortaya çıktığı durumlara göre, daha uzun, şiddetli ve tekrarlayan depresif epizodlar ve artmış özkıyım riski, sosyal ve işlevsel bozulma ortaya çıktığını söyler. Olumsuz aile ortamı, depresyon ve özkıyım düşüncesi özkıyım girişimleri riskini arttırmaktadır. Ergen depresyonunda; sosyal desteğin olmaması, boşanma, geniş aile, anne-baba yoksunluğu gibi etmenlerin depresyon riskini arttırdığı belirtilmiştir.

Ergenlik dönemi gelişim görevlerini yerine getirme ya da getirememe durumu ergenlik döneminde yaşanan psikik değişimleri etkilemektedir.

Ergenlerde depresyona sebep olan tema erişkin depresyonundaki gibi kayıp yaşantısıdır. Bu kayıplar ölüm, bir arkadaşlığın bozulması gibi fiziksel ayrılıklar olabileceği gibi, bedensel bütünlük kaybı ve kendilik saygısının kaybı da olabilir (Güney, 1998). Root (1957), ergen depresyonunu “Ayrılığa yas tutma” kavramı ile açıklamıştır.

Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin birçoğunun korunma altına alınma sebepleri anne-baba kaybı, ihmal ve istismardır. Yetiştirme yurdunda korunma altında bulunan ergenler hem yetiştirme yurdunda yaşanan kuralcı ve kışla tipi yapıdan; hem de aile, arkadaş, sosyal çevre, okul gibi sosyal ilişki içerisinde olduğu yapıdan doğrudan etkilenerek ergenlik dönemi sorunları ile baş etmeye çalışır. Baş etme sürecinde karşılaşılan ve çözülemeyen her bir sorun ergenin ruhsal yapısı üzerinde etki bırakabilir. Ailesi yanında kalan ergenlerin ifade edilen iki yapı içerisinden sadece ikinci bölüm ile doğrudan etkilenerek ergenlik dönemini yaşaması, yetiştirme yurdunda kalan ergenler ile kıyaslandığında depresyon düzeyini ve etkilenme parametrelerini farklılaştırabilir.

1.5. Türkiye’de Sosyal Hizmetler ve Yetiştirme Yurtlarının Kısa Tarihçesi

Himaye-İ Etfal Cemiyeti/ Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Yetiştirme Yurtları/Darüleytamlar

Meşrutiyet döneminde İttihad ve Terakki’nin desteğiyle kimsesiz çocuklar sorununa çözüm getirmek amacıyla darüleytamlar (yetiştirme yurtları) açılmıştır. Devlet eliyle kurulan Darülhayr-ı Ali ve darüleytamların yetersizlikleri nedeniyle kapanması üzerine kimsesiz çocuklara bakım için yeni arayışlara girilmiş ve 1917 yılında

İstanbul'da Himaye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) kurulmuştur (Çavuşoğlu, 2005).

Himaye-i Etfal Cemiyeti çalışmalarına Milli Mücadele dönemindeki cephelerde savaşan ana-babaların çocuklarına sahip çıkarak başlamıştır. Himaye-i Etfal Cemiyeti kuruluşundaki amacını “cemiyet evvela şehit çocukları ile saniyen harp malullerinin ve harp felaketzedelerinin çocukları ile iştilal eder” olarak belirtmektedir. Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu ile ilgili olarak (Himaye-i Etfal Cemiyeti) 1935 yılı Anayasasında; çocuk dispanserleri, misafirhaneleri, yetim yuvaları kurulması ilk ana başlıkta yer almıştır. Kurum çalışmalarını detaylandırmak amacıyla 1951 yılında bir tüzük yayınlamıştır. Tüzüğün 4. maddesinin j fıkrasına göre “çocuklar için yuvalar açmak ve muhtaç çocukları bunlardan parasız faydalandırmak, yuva olmayan yerlerde parasız veya bakım parası kurum tarafından ödenmek üzere bunları aileleri yanına vermek” ifadesi yer almaktadır. Bu madde halen 2828 sayılı SHÇEK Kanununda yer almaktadır.

Himaye-i Etfal Cemiyeti (Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu) 24.05.1983 tarihinde kabul edilen, 27.05.1983 tarih ve 18059 sayılı Remi Gazetede yayınlanan 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile tarihe karışmış ve dernek yapısından arındırılarak kamu tüzel kişiliği olan katma bütçeli bir kuruluş haline getirilmiştir. Bu dönemde geçici bir madde ile SHÇEK Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlanmıştır. 1991 yılında çıkarılan kanun hükmünde kararname ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Başbakanlığa bağlı olarak hizmet sürdürmeye başlamıştır (Çavuşoğlu, 2005).

2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nda amaç; “korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklar ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usulleri düzenlemektir” şeklinde belirtilmiştir. Kanunda Sosyal Hizmetler ise;” kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan

maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü” olarak tanımlanmıştır (www.shcek.gov.tr, 2010).

Sosyal hizmet mesleği, insanların refahları için sosyal değişmeye, insani ilişkilerdeki sorunları çözümlenmeye ve insanın güçlenmesi ile özgürleşmesinin gelişmesine yardımcı olur. Sosyal hizmet, insan davranışı ve sosyal sistem kuramlarını kullanarak insanların çevreleriyle etkileşimde bulunduğu noktalara müdahale eder. İnsan hakları ve sosyal adalet ilkeleri sosyal hizmette temeldir (www.eassw.org, 2010).

1.5.1. Yetiştirme Yurtları

Yetiştirme yurtları Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde hizmet veren kuruluşlardan birisidir.

SHÇEK Genel Müdürlüğü'nün Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelikte yetiştirme yurdu ”13-18 yaş ve üzerindeki korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak, bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirilmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşları” olarak tanımlanmaktadır.

“Korunmaya Muhtaç Çocuk” tanımı içerisinde yer alan çocuklar durumlarına uygun sosyal hizmet kuruluşlarında korunma ve bakım altına alınır. 2828 sayılı SHÇEK Kanununda korunmaya muhtaç çocuk beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup,

1. Ana veya babasız, ana ve babasız,
2. Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
3. Ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen,
4. Ana veya babası tarafından ihmal edilip, fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuktur, ifadesi yer almaktadır.

Kurum bakımına çocuklar sadece 2828 sayılı SHÇEK kanununun 22. maddesi gereğince alınırken; 03.07.2005 yılında kabul edilen 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na göre de çocuklar korunma altına alınabilir. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda amaç; "korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir" denilmektedir. Kanuna göre korunma ihtiyacı olan çocuk; "Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu" ifade etmektedir. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 5. maddesinin 1. fıkrasının c alt bendine istinaden çocuk hakkında bakım tedbiri verilir. Kanunda bakım tedbiri tanımı altında "çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine" karar verilir denilmektedir.

2009 yılı Ocak-Aralık ayları içerisinde 13-18 yaş arasında korunma altına alınan gençlerin 122'si aile içi şiddet, 365'i aile dışı şiddet görmüştür. Fiziksel ve duygusal yönden istismar edilerek korunma altına alınan 390 genç bulunmaktadır. Kurum bakımına ihmal edildikleri için 175 çocuk alınmış olup; kurum bakımında diğer nedenlerle korunma altına alınan 457 çocuk bulunmaktadır. Yurtlarında (SHÇEK Genel Müdürlüğü 2009 yılı Ocak-Aralık Ayı veri tablosu) 2010 yılı Şubat ayı verilerine göre Türkiye'de erkek yetiştirme yurtlarında korunma altında bulunan 5594, kız yetiştirme yurtlarında 3472 ergen bulunmaktadır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma SHÇEK Genel Müdürlüğüne bağlı hizmet vermekte olan Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun Erkek Yetiştirme Yurtlarında kalan ergenlerle Trabzon ilinde ailesi ile yaşayan erkek ergenlerin depresyon düzeylerinin karşılaştırılmasını amaçlayan betimsel (tarama) yönteme dayalı bir çalışmadır. Betimsel modeller geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle betimlemeyi (açıklamayı, durumu müdahale etmeden tanımlamayı) açıklayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne kendi şartları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1988). Araştırmamızda yurttan kalmak depresyon için bir nedensellik olarak kabul edilmiştir. Yurt öğrencilerinin olumlu rol model yetersizliği, sosyal destek yetersizliği açısından bazı güçlüklerle sahiptir. Bu nedenle özel bir araştırma grubu olma (temsil etme) yeterliliği vardır.

Depresyonu tetikleyebilecek değersizlik, düşük benlik algısı, aile içi sorunlar, boşanma, anne ya da babanın kaybı gibi durumlar konuyu irdelemek için bir popülasyonu temsil etmektedir.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmamızda çeşitli nedenlerle kurum bakımında kalmakta olan erkek ergenler ve ailesi ile birlikte yaşamını sürdüren erkek ergenler kuramsal evren olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın örneklemini olarak Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun Yetiştirme Yurdunda 2010 yılı Ocak ayında kalmakta olan 139 erkek ergen ile 2010 yılı Ocak ayında Trabzon il merkezinde ailesi yanında kalan 114 erkek ergen belirlenmiştir. Ailesinin yanında kalan ergenler Trabzon il merkezinde yaşayan sosyodemografik özellikleri farklı ilköğretim ikinci kademe ve orta öğretim öğrencileri arasından tesadüfi olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılan ergenlerden

yetiştirme yurtlarında kalanların illere göre dağılımlı izelge 2.1’de, yaşa göre dağılımlı da izelge 2.2’de gösterilmiştir.

Çizelge 2.1. illere göre yetiştirme yurtlarında kalan ergenlerin dağılımlı (n=139).

Yetiştirme Yurdu İsmi	Ergen Sayısı	Yüzdesi
Trabzon Erkek Yetiştirme Yurdu	21	%15,1
Samsun Erkek Yetiştirme Yurdu	66	%47,5
Ordu Erkek Yetiştirme Yurdu	26	%18,7
Giresun Erkek Yetiştirme Yurdu	13	%9,4
Rize Erkek Yetiştirme Yurdu	13	%9,4

Çizelge 2.2. Ergenlerin yaşa göre dağılımlı (n=253).

Ergen Yaşı	Ergen Sayısı	Yüzdesi
15 Yaş	46	%18,2
16 Yaş	70	%27,7
17 Yaş	83	%32,8
18 Yaş	43	%17,0
19 Yaş	7	%2,8
20 Yaş	4	%1,6

2.3. Araştırmanın Değişkenleri

2.3.1. Bağımsız Değişkenler

- a. Yaş
- b. Doğum yeri
- c. Eğitime devam durumu
- d. Eğitime devam edilen sınıf
- e. Okul başarı düzeyi
- f. Anne baba durumu
- g. Birlikte yaşanan kişi
- h. Kardeş sayısı
- i. Kardeşlerle ilişkiler
- j. Annenin ğrenim durumu
- k. Annenin mesleği
- l. Babanın ğrenim durumu
- m. Babanın mesleği
- n. Anne baba ilişkileri
- o. Kurum bakımında ziyaret durumu
- p. Kurum bakımında ziyaret eden kişiler
- q. Arkadaş ilişkileri
- r. Ailenin ortalama geliri
- s. Yurt ortamına ilişkin duygular
- t. Haftalık kişisel harcanana para miktarı
- u. Haftalık harcanan paranın yeterli olup olmadığı
- v. Boş zamanlarını değerlendirme şekli
- w. Geleceğe ilişkin planlar
- x. Karşı cinsle ilişkiler

2.3.2. Bağımlı Değişkenler:

Beck Depresyon lęeęinden alınan puan.

2.4. Araştırmanın Veri Toplanması ve Analiz

Araştırmaya katılan tüm ergenlerin sosyodemografik özelliklerini ve araştırması hedeflenen diğer değişkenleri belirlemek amacı ile kişisel bilgi formu, depresyon düzeylerini belirlemek için de Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan ergenlerin sosyodemografik özelliklerini ve araştırılması planlanan diğer bağımsız değişkenleri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

A.T. Beck tarafından geliştirilen Beck Depresyon Envanteri (1961), daha sonra yine A.T. Beck tarafından 1971 yılında geliştirilerek Beck Depresyon Ölçeği adını almıştır (Öner, 1997). BDÖ sıklıkla depresif psikiyatrik hastalardan, nadiren depresif olmayan psikiyatrik hastalardan, semptomlar ve tutumlarına ilişkin klinik gözlemlerden yola çıkılarak oluşturulmuştur (Beck 1961; Akt. Erim, 2001). Ölçek toplam 21 sorudan oluşmaktadır. Sorulara cevap olarak dört şık gelmektedir (a,b,c,d). Her soru ayrı bir kategori oluşturmakta ve bu kategori ile ilgili şıklardan bir tanesinin işaretlenmesi istenmektedir. “a” seçeneği sıfır puan, “b” seçeneği bir puan, “c” seçeneği iki puan, “d” seçeneği üç puan değerindedir. Ölçek sonunda alınabilecek en düşük puan sıfır, en yüksek puan ise altmışüçtür. Yüksek puan depresyonun şiddetine gönderme yapmaktadır. Ölçek Tegin (1980) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.

Ölçek 21 depresif belirti kategorisini içerir.

- a. Duygu durumu
- b. Kötümserlik
- c. Başarısızlık duygusu
- d. Doyumsuzluk
- e. Suçluluk duygusu
- f. Cezalandırılma durumu
- g. Kendinden nefret etme
- h. Kendini suçlama
- i. Kendini cezalandırma arzusu
- j. Ağlama nöbetleri

- k. Sinirlilik
- l. Sosyal içedönüklük
- m. Kararsızlık
- n. Bedensel imge
- o. Çalışabilirliğin etkilenmesi
- p. Uyku bozuklukları
- q. Yorgunluk-Bitkinlik
- r. İştahın azalması
- s. Kilo kaybı
- t. Somatik yakınmalar
- u. Cinsel dürtü kaybı

Ölçeği uygulamak için özel eğitim almak gerekmemektedir, bir kendini değerlendirme ölçeğidir.

2.5. Uygulama

Araştırmanın verileri, anket formlarının belirlenen saatlerde yetiştirme yurdunda kalan ergenlere kaldıkları kurumda, ailesi yanında kalan ergenlere de belirlenen zamanda okul içerisinde dağıtılması ve soruların yanıtlanmasından sonra geri alınması yoluyla toplanmıştır.

Araştırmayla ilgili izinler Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğünden yazılı olarak alınmıştır. Örnekleme yer alan okul ve yetiştirme yurtları ise telefonla aranarak anketin uygulanabileceği saatler belirlenmiştir. Okullarda ve yurtlarda idareciler tarafından belirlenen saatlerde ergenlere anket dağıtılarak uygulanmıştır.

Bu araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır. Katılımcılara veri toplanmasından önce hem sözlü hem de yazılı olarak bilgi verilmiştir. Katılan ergenlerden isim alınmamıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bilgiler sadece araştırmanın amaçları için kullanılacaktır. Araştırma sonuçlarının çalışma sonunda

SHÇEK Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığına ve Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğüne ulaştırılması planlanmıştır.

2.6. İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analizler SPSS/Windows/16.0 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler önce SPSS/Explorer ile ön analizlerden homojenlik ve lineerlik sınavasından geçirilmiştir. Ön analizler sonucunda veri setinde transformasyona gerek kalmaksızın analiz yapılabileceği belirlenmiştir.

İlk adımda SPSS deskriptif ile verilerin merkeze yığılım ölçüleri ve yüzdelikleri incelenmiştir. İkili karşılaştırmalar için bağımsız t testi, üç ve daha üstü grup karşılaştırmalar için ANOVA/tek yönlü varyans analizi (F testi) kullanılmıştır. En düşük anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ düzeyi benimsenmiştir.

2.7. Araştırmanın Hipotezleri

1. Ailesinin yanında kalan ergenler ile yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin depresyon düzeyleri arasında farklılıklar vardır.
2. Yurttan kalan ergenlerin depresyon puanları, yurttan kalmaya neden olan faktörler, aile özellikleri ve sosyodemografik özelliklere bağlı olarak farklılık gösterir.
3. Ailesi yanında kalan ergenlerin depresyon puanları, aile yanında kalmaya ve bunun sağladığı çeşitli sosyodemografik özelliklere bağlı olarak daha olumludur.

2.8. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırma örneklemini oluşturan ergenlerin araştırmanın evrenini temsil ettiği kabul edilmektedir.
2. Araştırmada kullanılan veri toplama aracının, araştırma amacına yönelik verileri toplamada uygun araç olduğu kabul edilmektedir.
3. Araştırmada kullanılan veri toplama aracına verilen yanıtların, örneklemini oluşturan ergenlerin gerçek durumlarını yansıtacak şekilde doğru ve güvenilir olduğu kabul edilmektedir.

2.9. Araştırmada Kullanılan Araç-Gereç

Araştırma verileri 43 soruluk bir anket formu yardımıyla toplanmıştır. Ergenlerin bazı demografik özellikleri ve diğer değişkenler 22 soru, depresyon puanlarını tespit etmek içinde 21 soruluk Beck Depresyon Ölçeği kullanılmıştır.

2.10. Araştırmanın Sınırlılıkları.

1. Araştırma örneklemini oluşturan Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun Yetiştirme Yurtlarında kalan erkek ergenler ve Trabzon ilinde ailesi ile kalan erkek ergenler ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma amaçları doğrultusunda seçilen ölçek ile bunların içindeki sorular ve bunlara verilecek cevaplar ile sınırlıdır.
3. Araştırmaya konu edilen yurtlardaki bakım profili, eğitsel ve sosyal imkânlar ile fiziki koşullar arasında, grubun memnuniyetini etkileyecek düzeyde farklılıklar vardır.
4. Yurtlarda barınma, öğrencilerin kalma süreleri, aileden ayrılma nedenleri farklı yoğunlukta ve düzeyde zorluklar içermektedir. Çok travmatik yaşantılara sahip bireylerle kısmi zorluğu olan bireyler bu bağlamda araştırmaya eşit şekilde dahil edilmiştir.

5. Yurtlarda kalan öğrencilerin burada barınmaya başlamadan önce ruhsal durumları ile ilgili hikâyeleri varsa şikâyetleri alınmamıştır (Ailelere ve ilgili kişilere ulaşamadığı için). Yurtta kalan çocukların geçmiş öyküleri bilinmediğinden geçmişte depresyon yaşayanlarda araştırmaya eşit şekilde dahil edilmiştir.
6. Ailesinin yanında yaşayan ergenlerin anne ve baba sosyal destek sistemlerinin tam olduğu ve yeterliliği kabul edilmiştir.

3.BULGULAR

Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun illerinde bulunan erkek yetiştirme yurtlarında kalan ergenlerle, Trabzon ilinde ailesi yanında yaşayan erkek ergenlerin depresyon düzeylerinin karşılaştırılması amacı ile yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 3.1. Ankete katılan ergenlerin yaşlara göre dağılımı (n=253).

Yaş	Sayı	Yüzde
20	4	1,6
19	7	2,8
18	43	17,0
17	83	32,8
16	70	27,7
15	46	18,2
Toplam	253	100,0

Araştırmamıza ergenlik dönemini yaşamakta olan ergenlerden 15-20 yaş grubundakiler alınarak, anket soruları bu gruba uygulanmıştır. Araştırmaya katılan ergenlerin %32,8'i 17 yaşında (n=83), %27,7'si 16 yaşında (n=70), %18,2'si 15 yaşında (n=46), %17,0'si 18 yaşında (n=43) ve %4,4'ü 19-20 yaşlarındadır (n=11).

Çizelge 3.2. Ergenlerin doğum yerlerine göre dağılımı (n=253).

Doğum Yeri	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
İl merkezi	81	%32,0	45	%17,8	126	%49,8
İlçe	25	%9,9	71	%28,1	96	%37,9
Belde veya köy	8	%3,2	23	%9,1	31	%12,3
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Araştırmamıza katılan erkek ergenlerden ailesi yanında kalan %32,0'si il merkezi doğumlu (n=81) iken %13,1'i ilçe, belde veya köy doğumludur (n=33). Yurtta kalan erkek ergenlerden ise %28,1'i ilçe doğumlu (n=71), %17,8'i il merkezi doğumlu (n=45), %9,1'i ise belde veya köy doğumludur (n=23).

Çizelge 3.3. Ergenlerin eğitim durumlarına göre dağılımı (n=253).

Eğitime devam durumu	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitime devam eden	114	%45,1	126	%49,8	240	%94,9
Eğitime devam etmeyen	0	%0,0	13	%5,1	13	%5,1
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Araştırmaya katılan ergenlerden (n=253) %94,9'i eğitimine devam ederken (n=240), %5,1'i eğitimine devam etmemektedir (n=13).

Çizelge 3.4. Ergenlerin sınıf düzeylerine göre dağılımı (n=253).

Sınıf düzeyi	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
6. Sınıf	0	%0,0	4	%1,6	4	%1,6
7. Sınıf	1	%0,4	8	%3,2	9	%3,9
8. Sınıf	4	%1,6	15	%5,9	19	%7,5
9. Sınıf	0	%0,0	48	%19,0	48	%19,0
10. Sınıf	61	%24,1	23	%9,1	84	%33,2
11. Sınıf	39	%15,4	15	%5,9	54	%21,3
12. Sınıf	9	%3,6	13	%5,1	22	%8,7
Eğitime devam etmeyen	0	%0,0	13	%5,1	13	%5,1
Toplam	114	%47,5	139	%54,9	253	%100,0

Araştırmaya katılan ergenlerden ailesi yanında kalan erkek ergenlerin %24,1'i 10. sınıf (n=61), %15,4'ü 11. sınıf (n=39); yurtta kalan erkek ergenlerin %19,0'u 9. sınıf (n=48), %9,1'i 10.sınıftadır(n=23).

Çizelge 3.5. Okul başarı düzeyine göre dağılımı (n=253).

Okul başarı düzeyi	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
0-25 (Zayıf)	1	%0,4	6	%2,4	7	%2,8
26-50 (Orta)	18	%7,1	52	%20,6	70	%27,7
51-75 (İyi)	72	%28,5	50	%19,8	122	%48,2
76-100 (Pekiyi)	23	%9,1	18	%7,1	41	%16,2
Eğitime devam etmeyen	0	%0,0	13	%5,1	13	%5,1
Toplam	114	%47,5	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerden %28,5'inin (n=72) okul başarı düzeyi iyi çıkarken, yurtta kalanların %49,4'ünün (n=102) okul başarı düzeyi orta veya iyidir.

Çizelge 3.6. Anne babanın durumuna göre dağılımı (n=253).

Anne babanın durumu	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Her ikisi de sağ	105	%41,5	38	%15,0	143	%56,5
Anne sağ, baba ölü	3	%1,2	38	%15,0	41	%16,2
Anne ölü, baba sağ	0	%0,0	21	%8,3	21	%8,3
Her ikisi de ölü	0	%0,0	8	%3,2	8	%3,2
Her ikisi de sağ, fakat boşanmış	6	%2,4	32	%12,6	38	%15,0
Her ikisi de hasta	0	%0,0	2	%0,8	2	%0,8
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin büyük çoğunluğu olan %41,5'inin (n=105) anne babası sağ iken, yurtta kalan erkek ergenlerin %15,0'inin (n=38) anne babası sağ; %15,0'inin (n=38) annesi sağ, babası ölü; %12,6'sının da (n=32) anne baba sağ fakat boşanmış durumdadır.

Çizelge 3.7. Kardeş sayısına göre dağılımı (n=253).

Kardeş Sayısı	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yok	2	%0,8	20	%7,9	22	%8,7
1	30	%11,9	22	%8,7	52	%20,6
2	38	%15,0	24	%9,5	62	%24,5
3	30	%11,9	23	%9,1	53	%20,9
4 veya daha fazla	14	%5,5	50	%19,8	64	%25,3
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin sadece %0,8'inin (n=2) kardeşi yokken, yurtta kalanlarda bu oran %7,9 (n=20) dur. Araştırmaya katılan diğer erkek ergenlerin ise en az bir kardeşi bulunmaktadır.

Çizelge 3.8. Ailesi yanında kalan ergenlerin kardeşleri ile ilişkilerine göre dağılımı (n=114).

Kardeşlerle ilişkiler	Ailesi yanında kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kötü	4	%3,5	4	%3,5
Orta	14	%12,3	14	%12,3
İyi	39	%34,2	39	%34,2
Çok iyi	55	%48,2	55	%48,2
Kardeşi yok	2	%1,8	2	%1,8
Toplam	114	%100,0	114	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin %82,4'ünün kardeşleri ile ilişkileri (n=94) iyi veya çok iyi şekildedir.

Çizelge 3.9. Annenin öğrenim durumuna göre dağılımı (n=253).

Annenin öğrenim durumu	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okur-yazar değil	3	%1,2	33	%13,0	36	%14,2
Okur-yazar	7	%2,8	21	%8,3	28	%11,1
İlköğretim	71	%28,1	45	%17,8	116	%45,8
Ortaöğretim	27	%10,7	12	%4,7	39	%15,4
Yükseköğretim	6	%2,4	3	%1,2	9	%3,6
Bilmiyor	0	%0,0	25	%9,9	25	%9,9
Toplam	114	%50,0	139	%50,0	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin annelerinin %28,1'inin öğrenim durumu ilköğretim (n=71), %10,7'sinin ortaöğretim (n=27); yurttan kalan erkek ergenlerin annelerinin %13,0'ünün öğrenim durumu (n=33) okuryazar değil, %26,1'inin (n=66) okuryazar veya ilköğretim mezunudur.

Çizelge 3.10. Annenin mesleğine göre dağılımı (n=253).

Annenin mesleği	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Ev hanımı	99	%39,1	94	%37,2	193	%76,3
Memur	6	%2,4	3	%1,2	9	%3,6
İşçi	4	%1,6	6	%2,4	10	%4,0
Serbest meslek	1	%0,4	4	%1,6	5	%2,0
Diğer	4	%1,6	8	%3,2	12	%4,7
Bilmiyor	0	%0,0	24	%9,5	24	%9,5
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan ve yurtta kalan erkek ergenlerin %76,3'ünün (n=193) annesinin mesleği ev hanımıdır.

Çizelge 3.11. Babanın öğrenim durumuna göre dağılımı (n=253).

Babanın öğrenim durumu	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okur-yazar değil	1	%0,4	16	%6,3	17	%6,7
Okur-yazar	3	%1,2	22	%8,7	25	%9,9
İlköğretim	51	%20,2	48	%19,0	99	%39,1
Ortaöğretim	47	%18,6	25	%9,9	72	%28,5
Yükseköğretim	12	%4,7	6	%2,4	18	%7,1
Bilmiyor	0	%0,0	22	%8,7	22	%8,7
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin babalarının öğrenim durumları; %20,2'si (n=51) ilköğretim, %18,6'sı (n=47) ortaöğretim mezunudur. Yurtta kalan ergenlerin babalarının öğrenim durumları; %6,3'ü (n=16) okuryazar değilken %19,0'u ilköğretim mezunudur.

Çizelge 3.12. Babanın mesleğine göre dağılımı (n=253).

Babanın mesleği	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
İşsiz	1	%0,4	24	%9,5	25	%9,9
Memur	12	%4,7	7	%2,8	19	%7,5
İşçi	26	%10,3	23	%9,1	49	%19,4
Serbest meslek	38	%15,0	48	%19,0	86	%34,0
Diğer	37	%14,6	14	%5,5	51	%20,2
Bilmiyor	0	%0,0	23	%9,1	23	%9,1
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin %15,0'i (n=38) babasının mesleğini serbest meslek, %14,6'sı (n=37) diğer olarak belirtilmişken, yurtta kalan erkek ergenlerin %9,5'i (n=24) babasının mesleğini işsiz, %19,0'u (n=48) ise serbest meslek olarak belirtmiştir.

Çizelge 3.13. Yurtta kalan ergenlerin ailelerini ziyaret sıklığına göre dağılımı (n=139).

Aileyi ziyaret sıklığı	Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç ziyaret etmem	21	%15,1	21	%15,1
Haftada bir	17	%12,2	17	%12,2
Ayda bir	15	%10,8	15	%10,8
Bayramlarda	32	%23,0	32	%23,0
Düzensiz ziyaretler	26	%18,7	26	%18,7
Yılda bir	28	%20,1	28	%20,1
Toplam	139	%100,0	139	%100,0

Yurtta kalan erkek ergenlerin %23,0'ü (n=32) ailelerini bayramlarda, %20,1'i ailelerini yılda bir kere ziyaret ettiklerini ifade etmişlerdir.

Çizelge 3.14. Yurttan kalan ergenlerin ziyaretçilerine göre dağılımı (n=139).

Ziyaret Edenler	Yurttan kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Anne	29	%20,9	29	%20,9
Baba	27	%19,4	27	%19,4
Kardeşler	12	%8,6	12	%8,6
Akraba	24	%17,3	24	%17,3
Arkadaş	6	%4,3	6	%4,3
Hiç kimse	18	%12,9	18	%12,9
Baba-Akraba	1	%0,7	1	%0,7
Anne-Baba-Akraba-Arkadaş-Komşu	2	%1,4	2	%1,4
Anne-Kardeşler	3	%2,2	3	%2,2
Baba-Kardeşler	2	%1,4	2	%1,4
Anne-Arkadaş	1	%0,7	1	%0,7
Kardeşler-Akraba	1	%0,7	1	%0,7
Anne-Akraba	1	%0,7	1	%0,7
Anne-Baba-Kardeşler-Akraba-Arkadaş-Komşu	2	%1,4	2	%1,4
Anne-Kardeşler-Akraba-Arkadaş	2	%1,4	2	%1,4
Baba-Arkadaş	2	%1,4	2	%1,4
Kardeşler-Akraba-Arkadaş	1	%0,7	1	%0,7
Anne-Baba	3	%2,2	3	%2,2
Anne-Baba-Kardeşler-Arkadaş	1	%0,7	1	%0,7
Akraba-Arkadaş	1	%0,7	1	%0,7
Toplam	139	%100,0	139	%100,0

Yurttan kalan erkek ergenlerin %57,2'sini (n=80) anne, baba ve akrabaları ziyaret ederken, %12,9 'unu (n=18) hiç kimse ziyaret etmemektedir.

Çizelge 3.15. Yurda ilişkin duygulara göre dağılım (n=139).

Yurda ilişkin duygular	Yurttan kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yurttan kalmaktan memnun	111	%79,9	111	%79,9
Yurttan kalmaktan memnun değil	28	%20,1	28	%20,1
Toplam	139	%100,0	139	%100,0

Yurttan kalmaktan memnun olmayan erkek ergenlerin oranı %20,1 (n=28) iken yurttan kalmaktan memnun olanların oranı %79,9'dur (n=111).

Çizelge 3.16. Ailesi yanında kalan ergenlerin anne baba ilişkilerine göre dağılımı (n=114).

Anne-baba ilişkileri	Yurttan kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Çok sık sorun yaşarız	3	%2,6	3	%2,6
Bazen sorun yaşarız	23	%20,3	23	%20,3
Pek sorun yaşamayız	54	%47,4	54	%47,4
Hiç sorun yaşamayız	34	%29,8	34	%29,8
Toplam	114	%100,0	114	%100,0

Yurttan kalan erkek ergenlerin %47,4'ü (n=54) anne baba ile ilişkilerinde pek sorun yaşamadıklarını, %29,8'i (n=34) hiç sorun yaşamadıklarını, %20,3'ü (n=23) bazen sorun yaşadıklarını belirtmektedir.

Çizelge 3.17. Arkadaşlarla ilişkilere göre dağılım (n=253).

Arkadaşlarla ilişkiler	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kötü	0	%0,0	6	%2,4	6	%2,4
Orta	13	%5,1	25	%9,9	38	%15,0
İyi	60	%23,7	55	%21,7	115	%45,5
Çok iyi	41	%16,2	53	%20,9	94	%37,2
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin %39,9'u (n=101) arkadaşları ile olan ilişkilerini iyi veya çok iyi, yurtta kalan erkek ergenlerin %42,6'sı (n=108) iyi veya çok iyi, %9,9'u (n=25) orta olarak derecelendirmiştir.

Çizelge 3.18. Ailesi yanında kalan ergenlerin ailelerinin gelir durumuna göre dağılımı (n=114).

Ailenin gelir durumu	Ailesi yanında kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
500-1000 TL.	68	%59,6	68	%59,6
1000-2000 TL.	36	%31,6	36	%31,6
2000-3000 TL.	10	%8,8	10	%8,8
Toplam	114	%100,0	114	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin %91,2'si (n=104) ailesinin gelir durumunu 500-2000 TL arasında belirtmiştir.

Çizelge 3.19. Haftalık harcama durumuna göre dağılım (n=253).

Haftalık harcama durumu	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
0-25 TL.	90	%35,6	96	%37,9	186	%73,5
26-50 TL.	16	%6,3	31	%12,3	47	%18,6
51-75 TL.	5	%2,0	7	%2,8	12	%4,7
76 TL. ve üzeri	3	%1,2	5	%2,0	8	%3,2
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin %35,6'sı (n=90) haftalık harcamasının 25 TL, %6,3'ü (n=16) 26-50 TL arasında olduğunu belirtmişlerdir. Yurtta kalan ergenlerin ise %37,9'u (n=96) haftalık harcamasını 25 TL, %12,3'ü (n=31) 26-50 TL olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 3.20. Haftalık harcanan para miktarının yeterlilik durumunun dağılımı (n=253).

Haftalığın yeterlilik durumu	Ailesi yanında kalan		Yurtta kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet, yeterli buluyorum	90	%35,6	97	%38,3	187	%73,9
Hayır, yeterli bulmuyorum	24	%9,5	41	%16,2	65	%25,7
Cevap vermeyen	0	%0,0	1	%0,4	1	%0,4
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan ergenlerin %35,6'sı (n=90) haftalık harcanan para miktarını yeterli görürken, yurttaki kalanların %38,3'ü (n=97) yeterli görmektedir.

Çizelge 3.21. Boş zaman değerlendirme durumuna göre dağılım (n=253).

Boş zaman değerlendirme	Ailesi yanında kalan		Yurttaki kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Arkadaşlarımla gezerim	8	%3,2	18	%7,1	23	%10,3
Kitap okurum	2	%0,8	5	%2,0	7	%2,8
Sinemaya, tiyatroya giderim	11	%4,3	1	%0,4	12	%4,7
Spor yaparım	7	%2,8	26	%10,3	33	%13,0
TV izlerim	18	%7,1	8	%3,2	26	%10,3
İnternete girerim	58	%22,9	7	%2,8	65	%25,7
Hepsi	0	%0,0	45	%17,8	45	%17,8
Diğer	10	%4,0	29	%11,5	39	%15,5
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan erkek ergenlerin %22,9'u (n=58) boş zamanlarını internete girerek değerlendirirken, yurttaki kalan erkek ergenlerin %17,8'i (n=45) boş zamanlarını belirtilen bütün faaliyetlere katılarak geçirmektedir.

Çizelge 3.22. Geleceğe ilişkin düşüncelere göre dağılım (n=253).

Geleceğe ilişkin düşünceler	Ailesi yanında kalan		Yurttaki kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Geleceğe ilişkin planım yok	13	%5,1	37	%14,6	50	%19,8
Geleceğe ilişkin planım var	101	%39,9	102	%40,3	203	%80,2
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan ergenlerin %39,9'u (n=101) geleceğe ilişkin planı olduğunu belirtirken, yurttan kalan ergenlerin %40,3'ü (n=102) geleceğe ilişkin planı olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 3.23. Geleceğe ilişkin planlara göre dağılım (n=253).

Geleceğe ilişkin planlar	Ailesi yanında kalan		Yurttan kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yüksek öğretime devam etmek	64	%25,3	39	%15,4	103	%40,7
Evlenmek isteyenler	5	%2,0	8	%3,2	13	%5,1
Bir an önce hayata atılıp para kazanmak	17	%6,7	44	%17,4	61	%24,1
Hepsi	26	%10,3	48	%19,0	74	%29,2
Cevapsız	1	%0,4	0	%0,0	1	%0,4
Evlenip bir an önce hayata atılıp para kazanmak	1	%0,4	0	%0,0	1	%0,4
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan ergenlerin %25,3'ü (n=64) geleceğe ilişkin planının yüksek öğretime devam etmek olduğunu belirtirken; yurttan kalan ergenlerin %17,4'ü (n=44) geleceğe ilişkin planının bir an önce hayata atılıp para kazanmak olduğunu belirtmektedir.

Çizelge 3.24. Karşı cinsle ilişkilere göre dağılım (n=253).

Karşı cinsle ilişkiler	Ailesi yanında kalan		Yurttan kalan		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kötü	8	%3,2	10	%4,0	18	%7,1
Normal	20	%7,9	46	%18,2	66	%26,1
İyi	44	%17,4	44	%17,4	88	%34,8
Çok iyi	42	%16,6	39	%15,4	81	%32,0
Toplam	114	%45,1	139	%54,9	253	%100,0

Ailesi yanında kalan ergenlerin %34'ü (n=86) karşı cinsle ilişkilerini iyi veya çok iyi olarak değerlendirirken; yurttan kalan ergenlerin %32,8'i (n=83) karşı cinsle ilişkilerini iyi veya çok iyi olarak değerlendirmektedir.

Çizelge 3.25. Ergenlerin yurttan kalma ve aile yanında kalma durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi.

Faktör	N	Ortalama	Ss	T	p
Yurttan kalmak	139	16,63	9,40	3,70	0,000
Aile yanında kalmak	114	11,51	12,05		

Ergenlerin depresyon düzeylerinin yurttan ve aile yanında kalma durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini görmek üzere gerçekleştirilen bağımsız t testi sonucunda $t=3,70$ $p<001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu farkın ortalamalar incelendiğinde, yurttan kalan ergenlerin ($\bar{X}=16,63$) depresyon düzeylerinden kaynakladığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.26. Ankete katılan ergenlerin doğum yerlerinin depresyon düzeyleri ile ilişkisini karşılaştıran t testi çizelgesi.

Doğum Yeri	Sayı	Ort.	SS	F	p
İl	126	13,28	10,49	1,308	0,27
İlçe	96	15,73	12,20		
Belde ya da köy	31	14,19	10,74		
Toplam	253	14,32	11,21		

Ergenlerin depresyon düzeylerinin il, ilçe, belde veya köy doğumlu olma durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini görmek üzere gerçekleştirilen bağımsız t testi sonucunda $t=1,308$ 'dir. $p<05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Çizelge 3.27. Ergenlerin farklı özelliklerinin depresyon yaşamaları ile ilişkisini gösteren tek yönlü varyans analizi çizelgesi.

Değişken	Kaynak	Kt	Sd	Ko	F	p
Anketin yapıldığı şehir (Trabzon Samsun Ordu Giresun Rize)	Gruplar arası	3645,21	6	607,53	5,33	0,00
	Gruplar içi	28029,85	246	113,94		
	Toplam	31675,06	252			
Doğum Yeri (İl Merkezi İlçe Belde ya da köy)	Gruplar arası	327,99	2	163,99	1,30	0,27
	Gruplar içi	31347,07	250	125,38		
	Toplam	31675,06	252			
Sınıf düzeyi (6. Sınıf 7. Sınıf 8. Sınıf 9. Sınıf 10. Sınıf 11. Sınıf 12. Sınıf)	Gruplar arası	2296,76	7	328,10	2,73	0,00
	Gruplar içi	29378,30	245	119,91		
	Toplam	31675,06	252			
Okul başarı düzeyi (Zayıf Orta İyi Pekiyi)	Gruplar arası	1220,10	4	305,02	2,48	0,04
	Gruplar içi	30454,96	248	122,80		
	Toplam	31675,06	252			
Kurum bakımında kalınan süre (0-1 Yıl 1-3 Yıl 3-5 Yıl 5 Yıl ve üstü)	Gruplar arası	312,94	3	104,31	0,71	0,54
	Gruplar içi	19735,59	135	146,19		
	Toplam	20048,54	138			

Çizelge 3.27. nin devamı.

Değişken	Kaynak	Kt	Sd	Ko	F	p
Anne ve babanın durumu (Her ikisi de sağ Anne sağ, baba ölü Anne ölü, baba sağ Her ikisi de ölü Her ikisi de sağ, fakat boşanmış Her ikisi de hasta Diğer)	Gruplar arası	1928,10	5	385,62	<u>3,20</u>	<u>0,00</u>
	Gruplar içi	29746,96	247	120,43		
	Toplam	31675,06	252			
Kardeş sayısı (Yok 1 Kardeş 2 Kardeş 3 Kardeş 4 Veya daha fazla)	Gruplar arası	58,19	4	14,54	0,11	0,97
	Gruplar içi	31616,87	248	127,48		
	Toplam	31675,06	252			
Annenin öğrenim durumu (Okur-yazar değil Okur-yazar İlköğretim Orta öğretim Yükseköğretim)	Gruplar arası	1367,94	5	276,58	<u>2,23</u>	<u>0,05</u>
	Gruplar içi	30307,12	247	122,70		
	Toplam	31675,06	252			
Babanın öğrenim durumu (Okur-yazar değil Okur-yazar İlköğretim Orta öğretim Yükseköğretim)	Gruplar arası	1796,80	5	359,36	<u>2,97</u>	<u>0,01</u>
	Gruplar içi	29878,26	247	120,96		
	Toplam	31675,06	252			
Annenin mesleği (Ev hanımı Memur İşçi Serbest meslek Diğer)	Gruplar arası	1466,96	5	293,39	<u>2,39</u>	<u>0,03</u>
	Gruplar içi	30208,10	247	122,30		
	Toplam	31675,06	252			

Çizelge 3.27. nin devamı.

Değişken	Kaynak	Kt	Sd	Ko	F	P
Babanın mesleği (İşsiz Memur İşçi Serbest meslek Diğer)	Gruplar arası	1667,69	5	333,53	2,74	0,02
	Gruplar içi	30007,37	247	121,48		
	Toplam	31675,06	252			
Ailenin ziyaret sıklığı (Hiç ziyaret etmem Haftada bir Ayda bir Bayramlarda Düzensiz Yılda bir)	Gruplar arası	1283,76	5	256,75	1,82	0,11
	Gruplar içi	18764,78	133	141,08		
	Toplam	20048,54	138			
Anne-babayla ilişkiler (Çok sık sorun yaşarız Bazen sorun yaşarız Pek sorun yaşamayız Hiç sorun yaşamayız)	Gruplar arası	529,55	3	176,51	2,05	0,11
	Gruplar içi	9456,93	110	85,97		
	Toplam	9986,49	113			
Haftalık harcama miktarı (0-25 TL. 26-50 TL. 51-75 TL. 76 TL. ve üzeri)	Gruplar arası	122,43	3	40,81	0,32	0,80
	Gruplar içi	31552,63	249	126,71		
	Toplam	31675,06	252			
Geleceğe ilişkin planlar (Yüksek öğretime devam etmek Evlenmek istiyorum Bir an önce hayata atılıp para kazanmak istiyorum Hepsi)	Gruplar arası	819,27	3	273,09	2,20	0,08
	Gruplar içi	30855,78	249	123,91		
	Toplam	31675,06	252			

Çizelge 3.27. nin devamı.

Değişken	Kaynak	Kt	Sd	Ko	F	p
Karşı cinsle ilişkiler (Kötü Normal İyi Çok iyi)	Gruplar arası	631,03	3	210,34	1,68	0,17
	Gruplar içi	31044,03	249	124,67		
	Toplam	31675,06	252			

Ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin doğum yeri, kurum bakımında kalınan süre, kardeş sayısı, ailenin ziyaret sıklığı, anne baba ile ilişkiler, haftalık harcama miktarı, geleceğe ilişkin planlar, karşı cinsle ilişkiler olarak tanımlanan değişkenlere bağlı kalarak istatistiksel olarak ($p<05$) düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) ile bulunmuştur.

Anketin yapıldığı şehir ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(6/246)}=5,33$ $p<001$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın bir diğer bulgusudur. Bu farklılığın hangi şehirlerden kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; Trabzon ile Samsun, Ordu ve Giresun arasında; Samsun ile Trabzon, Rize ve araştırma yapılan Trabzon ilindeki her iki okul arasında; Ordu ile Trabzon, Rize ve Trabzon'daki 2. okul arasında; Giresun ile Trabzon arasında; Rize ile Samsun ve Ordu arasında; Trabzon'daki 1. okul ile Samsun arasında; Trabzon'daki 2. okul ile Samsun ve Ordu arasında yaşayan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19,09$) ise Samsun ilinde yurttan kalan ergenlerin depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sınıf düzeyi ile ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(4/248)}=2,48$ $p<001$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi sınıf düzeyinden kaynaklandığını görmek için

gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; 7. sınıf ile 10. ve 11. sınıflar; 8. sınıf ile 11. sınıf; 9. sınıf ile 10. ve 11. sınıf; 10. sınıf ile 7., 9. ve eğitim öğretime devam etmeyenler arasında; 11. sınıf ile 7., 9. ve eğitim öğretime devam etmeyenler arasında; eğitim öğretime devam etmeyenler ile 10. ve 11. sınıflar arasındaki ergenlerin depresyon puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=22,0$) ise 7. sınıfta olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Okul başarı durumu ile ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(4/248)}=2,48$ $p<05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi başarı düzeyinden kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; eğitim öğretime devam etmeyen ergenler ile okul başarı durumu iyi olan ergenler arasında; okul başarı durumu iyi olan ergenler ile eğitim öğretime devam etmeyen ve okul başarı durumu pekiyi olan ergenler arasında; okul başarı durumu pekiyi olan ergenler ile iyi olan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19,92$) ise eğitime devam etmeyen ergenlerin depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anne babanın durumu ile ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(5/247)}=3,20$ $p<001$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; ebeveynlerinin her ikisi de sağ olanlar ile anne ölü-baba sağ olanlar arasında; ebeveynlerinden anne sağ-baba ölü olanlar ile anne ölü- baba sağ olanlar arasında; anne ölü-baba sağ olanlar ile anne sağ-baba ölü ve her ikisi de sağ, boşanmış olanlar arasında; her ikisi de sağ ve boşanmış olanlar ile anne ölü-baba sağ olanlar arasındaki ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=22,43$) ise anne babanın durumunu anne ölü baba sağ olarak tanımlayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Annenin öğrenim durumu ile ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(5/247)}=2,23$ $p<05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; annesinin öğrenim durumunu bilmeyenler ile annesi okur-yazar olmayanlar arasında; annesi okur-yazar olmayanlar ile öğrenim durumunu bilmeyenler ve öğrenim durumu ilköğretim olanlar arasında; ilköğretim olanlar ile okur-yazar olmayan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19,06$) ise annesi okuryazar olmayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Babanın öğrenim durumu ile ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(5/247)}=2,97$ $p<05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; babanın öğrenim durumunu bilmeyenler ile okur-yazar olanlar arasında; okur-yazar olanlar ile öğrenim durumunu bilmeyenler, öğrenim durumu ilköğretim ve ortaöğretim olanlar arasında; ilköğretim olanlar ile okur-yazar olan ve öğrenim durumu ortaöğretim olanlar arasında; ortaöğretim ile okur-yazar olan ve öğrenim durumu ilköğretim olan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=20,44$) ise babası okuryazar olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Annenin mesleği ile ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(5/247)}=2,39$ $p<05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; annesinin mesleğini bilmeyenler ile annesinin mesleği serbest meslek olanlar arasında; ev hanımı olan ile memur olan arasında; memur olan ile ev hanımı, işçi ve serbest meslek olan arasında; işçi olan ile memur olan arasında; serbest meslek olan ile annesinin mesleğini bilmeyen ve memur olan arasındaki ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=21,60$) ise annesinin

mesleğini serbest meslek olarak tanımlayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Babanın mesleği ile ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak $F_{(5/247)}=2,74$ $p<05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; babasının mesleğini bilmeyenler ile işsiz olanlar arasında; babası işsiz olanlar ile mesleğini bilmeyenler, memur olanlar ve diğer gruplar arasında; babası memur olanlar ile işsiz olanlar arasında; babası işsiz olanlar ile diğer meslek sahibi olanlar arasında; babası serbest meslek sahibi olanlar ile diğer meslek sahibi olanlar arasında; babası diğer meslek sahibi olanlar ile işsiz, işçi ve serbest meslek sahibi olan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19.44$) ise babası işsiz olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.28. Ergenlerin kardeşlerinin yurttan kalma durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi.

Değişken	Faktör	N	Ortalama	Ss	t	p
Kardeşlerden kurum bakımında kalma durumu	Evet	91	16,43	12,03	-0,32	0,74
	Hayır	47	17,14	12,27		

Ergenlerin kardeşlerinin yurttan kalma durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran bağımsız t testi sonucunda $p<05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Çizelge 3.29. Yurttta kalan ergenlerin yurda ilişkin duygularına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi.

Değişken	Faktör	N	Ortalama	Ss	t	p
Depresyon	Yurttta kalmaktan memnunum	111	15,90	11,42	-1,41	0,02
	Yurttta kalmaktan memnun değilim	28	19,50	14,15		

Yurttta kalan ergenlerin yurda ilişkin duygularına göre depresyon düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini görmek üzere gerçekleştirilen bağımsız t testi sonucunda $t=-1,41$ $p<05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanılmıştır. Bu farkın ortalamalar incelendiğinde, yurttta kalmaktan memnun olmayan ergenlerin ($\bar{X}=19,50$) depresyon düzeylerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.30. Ergenlerin haftalık harcama miktarlarının yeterli olup olmama durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi.

Değişken	Faktör	N	Ortalama	Ss	t	p
Depresyon	Evet, yeterli	187	14,06	10,87	-0,72	0,49
	Hayır, yeterli değil	65	15,23	12,18		

Ergenlerin haftalık harcama miktarlarının yeterli olup olmama durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran bağımsız t testi sonucunda $p<05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Çizelge 3.31. Ergenlerin geleceğe ilişkin düşünce durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran t testi çizelgesi.

Değişken	Faktör	N	Ortalama	Ss	t	p
Depresyon	Geleceğe ilişkin planım yok	50	15,20	11,77	0,61	0,53
	Geleceğe ilişkin planım var	203	14,10	11,08		

Ergenlerin geleceğe ilişkin düşünce durumlarına göre depresyon düzeylerini karşılaştıran bağımsız t testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

4.TARTIŞMA

Ergenlerin depresyon düzeylerinin yurttan ve aile yanında kalma durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini görmek üzere gerçekleştirilen bağımsız t testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde, yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin ailesi yanında kalan ergenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Cebe (2005), yurttan kalan ergenlerle ailesi yanında kalan ergenlerin depresyon düzeylerini karşılaştırdığı çalışmasında yurttan kalan ergenlerin ailesi yanında kalan ergenlerden daha depresif olduğu sonucuna varmıştır. Kesen, Deniz ve Durmuşoğlu (2005), yetiştirme yurtları üzerine yaptıkları bir çalışmada yurt çocuklarının depresyon düzeylerini ailesi yanında yaşayanlara göre anlamlı derecede yüksek bulmuştur. Kök (2000), yetiştirme yurdundaki öğrencilerin psikolojik belirti düzeyleri üzerine yaptığı araştırmada, öğrencilerin depresyon belirti düzeylerinin oldukça yüksek çıktığı sonucunu bulmuştur. Şimşek ve arkadaşlarının (2008) kurum bakımında kalan ergenler üzerine yaptıkları araştırmada, anksiyete, depresyon ve somatik sorunların görülme sıklıklarının, ailesi yanında kalan ergenlerden daha fazla olduğu sonucunu bulmuşlardır. Bulgumuz literatürdeki önceki bulguları desteklemektedir. Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin terk edilmişlik duygusu, geleceğe ilişkin belirsizlik, toplu yaşamın otoriter ve sınırlayıcı yaklaşımları ve aileden kopuk olmaları ve sosyal destek sistemini uygun algılayamamaları ergenlik döneminin kendine özgü değişimleriyle birleştiğinde depresyon riskini yurttan kalan ergenler aleyhine artırmaktadır.

Araştırmanın yapıldığı şehir ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi şehirlerden kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; Trabzon ile Samsun, Ordu ve Giresun arasında; Samsun ile Trabzon, Rize ve araştırma yapılan Trabzon ilindeki her iki okul arasında; Ordu ile Trabzon, Rize ve Trabzon'daki 2. Okul arasında; Giresun ile

Trabzon arasında; Rize ile Samsun ve Ordu arasında; Trabzon'daki 1. Okul ile Samsun arasında; Trabzon'daki 2. Okul ile Samsun ve Ordu arasında yaşayan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuş; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19,09$) ise Samsun ilinde yurttan kalan ergenlerin depresyon puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Araştırma yapılan kentlerin özellikleri dikkate alındığında sadece Samsun ili büyükşehirdir ve cosmopolit bir yapıdadır. Yetiştirme yurtlarındaki anket uygulamaları esnasında Samsun ilinin diğer kentlerden daha fazla çocuk kabul ettiği, diğer illerde ise kurum bakımında kalan gençlerin ya aynı ilden ya da yakın illerden koruma altına alınan çocuklar olduğu gözlenmiştir. Bu durum ergenlerin benzer özellikleri taşıyan akranları ile birlikte olması ya da aile ve yakınlarına yakın olmalarının etkileri ile açıklanabilir. Yapılan araştırma esnasında Samsun ilindeki yetiştirme yurdunun kapasite olarak çok daha fazla sayıda çocuğa hizmet verdiği gözlenmiştir. Çocukların sayısal fazlalığı gerek personel gerekse sunulan hizmetler açısından ulaşımı ve hizmet kalitesini olumsuz yönde etkiliyor olabilir.

Sınıf düzeylerinin (yaş ve eğitim zorluğu değişkenine bağlı kalarak) yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerini yükselttiği ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu farklılığın hangi sınıf düzeyinden kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; 7. sınıf ile 10. ve 11. sınıflar; 8. sınıf ile 11. sınıf; 9. sınıf ile 10. ve 11. sınıf; 10. sınıf ile 7., 9. ve eğitim öğretime devam etmeyenler arasında; 11. sınıf ile 7., 9. ve eğitim öğretime devam etmeyenler arasında; eğitim öğretime devam etmeyenler ile 10. ve 11. sınıflar arasındaki ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuş; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=22,0$) ise 7. sınıfta olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ören ve Gençdoğan (2007), lise öğrencilerinin depresyon düzeyleri üzerine yaptığı çalışmada sınıf düzeyi ile depresyon düzeyi arasında orta ve şiddetli düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu bulmuştur. Bu bulgu da araştırma sonucumuzu destekler niteliktedir. 7. sınıf eğitim sistemimizde 12-13 yaş aralığına karşılık gelmektedir. Bu yaş grubunda ergenliğe girişle birlikte başlayan ruhsal ve fiziksel değişim, bu değişime uyumda yaşanan güçlükler ergenlerin depresyon düzeylerini etkileyebilmektedir. Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerde

ergenlik dönemi ile birlikte artan hayatı ve adaleti sorgulama, daha önceki gelişim dönemlerindeki görevlerin başarı ile yerine getirilmemiş oluşu ergenlerde depresyonu olumsuz yönde etkiliyor olabilir.

Okul başarı durumu ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi başarı düzeyinden kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; eğitim öğretime devam etmeyen ergenler ile okul başarı durumu iyi olan ergenler arasında; okul başarı durumu iyi olan ergenler ile eğitim öğretime devam etmeyen ve okul başarı durumu pekiyi olan ergenler arasında; okul başarı durumu pekiyi olan ergenler ile iyi olan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuş; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19,92$) ise eğitime devam etmeyen ergenlerin depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yılmaz ve Ocakçı (2008), üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında depresyon ve anksiyetenin öğrenmeyi güçleştirdiği ve okul başarısını olumsuz etkilediğini bulmuşlardır. Özdel ve ark. (2002), öğrencilerin başarı durumlarını kötü olarak değerlendirmeleri ile depresyon varlığı arasında yakın ilişki bulunduğunu, ders başarısının düşük olmasını kendini beğenme, olumlama özelliğini azaltarak öğrencilerde depresif belirtileri arttırdığını belirtmişlerdir. Eskin ve ark.(2008), araştırmalarında lise öğrencisi ergen için akademik başarı durumunun önemli olduğunu ve akademik başarısızlığın genci ruhsal açıdan iki şekilde etkileyebileceğini bildirmektedirler. Birinci olarak, başarısızlık gencin kendine belirlemiş olduğu kişisel gelişim ve öğrenme hedeflerine ulaşmasını engellediği için genci olumsuz etkilemektedir. İkincisinde, ebeveynlerin koyduğu standartlara ulaşamamanın yarattığı hayal kırıklığı genci olumsuz etkilemektedir. Tüm bu bulgular araştırmamızın sonucunu destekler niteliktedir. Eğitime devam etmeyen ergenlerin depresyon düzeylerinin daha yüksek oluşunda eğitim aracılığıyla ulaşılması hedeflenen yaşam planlarının yoksunluğu, akranlarından ve yaşamdan kopuk olma etken olabilir. Yurttan kalan ergenler kapsamında düşünüldüğünde eğitime devam etmeyen ergenlerin 3413 sayılı yasa kapsamında işe yerleştirilmeleri daha güçtür. Bu da ergenin gelecekle ilgili kaygı ve korkularını arttırarak depresyon lehine risk oluşturuyor olabilir.

Anne babanın durumu ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğeri bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; ebeveynlerinin her ikisi de sağ olanlar ile anne ölü-baba sağ olanlar arasında; ebeveynlerinden anne sağ-baba ölü olanlar ile anne ölü- baba sağ olanlar arasında; anne ölü-baba sağ olanlar ile anne sağ-baba ölü ve her ikisi de sağ, boşanmış arasında; her ikisi de sağ ve boşanmış olanlar ile anne ölü-baba sağ olanlar arasındaki ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuş; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=22,43$) ise anne babanın durumunu anne ölü baba sağ olarak tanımlayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aksoy ve arkadaşları (2008), ebeveynin olumlu desteğinin ergenlerin yetişkinliğe geçiş aşamasında uygun baş etme stratejilerini kazanmasına, uygun seçimler yapmasına, risk almasına ve kişisel kontrolünün artmasına yardımcı olurken, zayıf düzeydeki ebeveyn desteğinin ergenlerin zorlu yaşam koşullarında alkol, madde kullanımı ve saldırganlık gibi olumsuzluklara daha açık ve yakın olmalarını sağlayabileceğini ifade etmişlerdir. Öztürk ve ark. (2006), algılanan sosyal destek ile psikolojik düzensizlikler arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal destek açısından doyum azaldıkça, depresyon, anksiyete, somatik yakınmalar artmaktadır. Tümkaya (2005) araştırmasında; anne babasından, kardeşlerinden ayrı kalan ergenlerin özdeşim kuracakları sevgi nesnelere yoksun kalmaları sonucu güvensizlik duygularının etkilendiğini, depresyon ve umutsuzluğa yatkın olduğunu ifade etmiştir. Biçer (2009) araştırmasında; ergenlik dönemine özgü baş etmeleri gereken sorunlar varken aile içi parçalanmayla uğraşmanın ergen için sıkıntı verici bir durum olarak karşımıza çıkabileceğini ve bu durumun ergenliğe özgü yaşanan problemlerin artmasına ve kriz döneminin oluşmasına neden olabileceğini ifade etmiştir. Literatürdeki bu bulgular araştırmamızı destekler niteliktedir.

Annenin öğrenim durumu ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğeri bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; annesinin öğrenim durumunu bilmeyenler ile annesi okur-yazar olmayanlar arasında; annesi okur-yazar olmayanlar ile öğrenim

durumunu bilmeyenler ve öğrenim durumu ilköğretim olanlar arasında; ilköğretim olanlar ile okur-yazar olmayan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuş; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19,06$) ise annesi okuryazar olmayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Abay ve arkadaşları (2010), lise öğrencilerinin obsesif-kompulsif bozukluğu üzerine yaptığı araştırmada obsesif-kompulsif grupta yer alan lise öğrencilerinin annelerinin çoğunlukla ilkokul mezunu ve ev kadını; babalarının ise ilkokul mezunu ve çalışan olduğu sonucunu bulmuştur. Özdel ve ark. (2002) araştırmalarında; anneleri okuryazar olanların depresif belirtiler gösterme oranlarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Annenin eğitim düzeyi çocuğa ilişkin yaklaşım, model olma ve gelişimini desteklemede belirleyici bir kriterdir. Annenin eğitim düzeyi yükseldikçe ergenin sorunlarını anlama ve çözümler bulmada daha bilinçli ve etkin hale gelecektir. Bu bulgular çocukların depresyon düzeyinin annenin düşük eğitim seviyesinde olmasından etkilendiği şeklinde yorumlanabilir.

Babanın öğrenim durumu ile yurtda kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; babanın öğrenim durumunu bilmeyenler ile okur-yazar olanlar arasında; okur-yazar olanlar ile öğrenim durumunu bilmeyenler, öğrenim durumu ilköğretim ve ortaöğretim olanlar arasında; ilköğretim olanlar ile okur-yazar olan ve öğrenim durumu ortaöğretim olanlar arasında; ortaöğretim ile okur-yazar olan ve öğrenim durumu ilköğretim olan ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuş; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=20,44$) ise babası okuryazar olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Özdel ve ark. (2002) araştırmalarında; gençlerin babalarının öğrenim durumuna bakıldığında, babaları okuryazar olanların depresif belirtiler gösterme oranlarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Tümçaya (2005) araştırmasında; babaların eğitim düzeyi düştükçe ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin arttığını ifade etmiştir. Babanın eğitim düzeyi ergene yaklaşımını ve ergenle paylaşımlarını etkileyen önemli kriterlerdendir. Babanın bilinç düzeyi arttıkça ergene daha sağlıklı yaklaşacaktır. Bu bulgular araştırmamızın sonucunu destekler niteliktedir.

Annenin mesleği ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğeri bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; annesinin mesleğini bilmeyenler ile annesinin mesleği serbest meslek olanlar arasında; ev hanımı olan ile memur olan arasında; memur olan ile ev hanımı, işçi ve serbest meslek olan arasında; işçi olan ile memur olan arasında; serbest meslek olan ile annesinin mesleğini bilmeyen ve memur olan arasındaki ergenlerin puanlarından kaynaklandığı bulunmuştur; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=21,60$) ise annesinin mesleğini serbest meslek olarak tanımlayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Özdel ve ark. (2002) araştırmalarında; gençlerin annelerinin mesleğine bakıldığında anneleri ev hanımı ve işçi olanların depresif belirtiler gösterme oranlarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu bulgu araştırmamızı destekler niteliktedir. Aksoy ve arkadaşları (2008), ergenlerin algıladıkları ebeveyn izleme ve destek davranışları konulu araştırmada ergenlerin anne ve babasının öğrenim durumu ve mesleğinin ergenlerin algıladıkları ebeveyn izleme ve destek davranışlarını etkilemediği sonucunu bulmuşlardır.

Babanın mesleği ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğeri bir bulgusudur. Bu farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) sonucunda; babasının mesleğini bilmeyenler ile işsiz olanlar arasında; babası işsiz olanlar ile mesleğini bilmeyenler, memur olanlar ve diğeri gruplar arasında; babası memur olanlar ile işsiz olanlar arasında; babası işsiz olanlar ile diğeri meslek sahibi olanlar arasında; babası serbest meslek sahibi olanlar ile diğeri meslek sahibi olanlar arasında; babası diğeri meslek sahibi olanlar ile işsiz, işçi ve serbest meslek sahibi olanlar ergenler arasındaki puanlarından kaynaklandığı bulunmuş; ortalamalar incelendiğinde ($\bar{X}=19,44$) ise babası işsiz olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bodur ve Üneri (2008), çocuklar ve ergenler üzerine yaptıkları araştırmalarında ergenlerin doğal olarak çevrelerine ve ailelerinin yardımına gereksinim duyduklarını, barınma koşullarının kötülüğü,

ekonomik yetersizlik ve işsizlik gibi etkenlerin depresyona temel hazırlayabileceğini, zor koşullarda yaşayanların daha kolay depresif belirtiler ortaya çıkarabileceklerini ifade etmişlerdir. Özdel ve ark.(2002), gençlerin sorun alanlarıyla depresif belirtiler arasındaki ilişkiye baktıkları araştırmalarında ekonomik sorunlar ile depresyon arasında ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bu bulgu araştırmamızda bulduğumuz babası işsiz olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulgusunu desteklemektedir. Tümkaya (2005) araştırmasında; babası çalışmayan gençlerin umutsuzluk puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu bulguda sonuçlarımızı destekler niteliktedir.

Yurttan kalan ergenlerin yurda ilişkin duygularına göre depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı araştırmanın diğer bir bulgusudur. Bu farkın ortalamalar incelendiğinde, yurttan kalmaktan memnun olmayan ergenlerin ($\bar{X}=19,50$) depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Demirebilek (2000), korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılmasında yetiştirme yurtlarının rolüne ilişkin yaptığı araştırmada yurttan kalan ergenlerin çoğunun (%63) yurttan kalmaktan memnun olduğunu; bu durumun çocukların maddi ve manevi her türlü ihtiyaçlarının yurt yönetimi tarafından yeterince karşılandığının bir göstergesi olarak değerlendirilebileceğini ifade etmiştir. Bu durum ergenlerin yurttan kalmanın olumsuzluklarını hissetmedikleri, benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Araştırmamızın sonucu literatürü destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin doğum yeri, kurum bakımında kalınan süre, kardeş sayısı, ailenin ziyaret sıklığı, anne baba ile ilişkiler, haftalık harcama miktarı, geleceğe ilişkin planlar, karşı cinsle ilişkiler olarak tanımlanan değişkenlere bağlı olarak istatistiksel olarak ($p<05$) düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (F testi) ile bulunmuştur. Kesen, Deniz ve Durmuşoğlu (2005), bulgularımızın aksine yaptıkları çalışmada ergenlerin yetiştirme yurdunda kalma süreleri arttıkça atak, dolaylı ve genel saldırganlık düzeylerinin artmış olduğu sonucuna varmışlardır. Bu durum yurttan kalınan süreden ziyade aile ilişkilerinin devamının ya da ergenin sosyal ilişki

durumunun depresyon üzerinde daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Kurum bakımında kalan ergenlerin geleceğe ilişkin plan yapmalarını 3413 sayılı kanun kapsamında bir kamu kurumunda işe yerleştirilme garantisine sahip olmalarından kaynaklanıyor şeklinde yorumlanabilir. Tekelioğlu (1993) ise araştırmasında yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin geleceğe ilişkin belirsizlik ve kaygılarının daha yoğun olduğunu belirtmiştir. Özyürek ve Demiray (2010) araştırmasında; öğrenci yurtlarında ve ailesi yanında kalan ortaöğretim öğrencilerinin yurttaki kalma sürelerinin sürekli kaygı düzeyi puanı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucunu bulmuştur. Ailenin ziyaret sıklığının, yurttaki kalan ergenlerin depresyon puanlarına etki etmediği bulunmuştur. Bu durumun ergenlik döneminde akran ve arkadaş ilişkilerinin öne çıkması, anne babadan uzaklaşmasının etkisi olarak yorumlanabilir (Yörükoğlu, 2000). Ancak Tümkaya (2005), yetiştirme yurdunda kalan ve ailesini çok az gören veya hiç görmeyen ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin, ailesini daha sık görenlere oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu durumu Tümkaya (2005), “ergenin ailesi ile görüşme sıklığı arttıkça ve anne-baba birlikte yaşamayı sürdürdükçe tekrar kendi ailesiyle birlikte olma umudu artmakta ve dolayısıyla umutsuzluk düzeyi azalmaktadır” şeklinde ifade etmektedir. Akgün (2006) ise yurttaki kalan ergenlerden yakınları ile görüşmelerde anksiyete puan ortalamalarını yakınları ile görüşmeyenlere göre daha yüksek bulmuştur. Kurumda kalan ergenlerin çoğu ebeveynlerinin ziyaretlerine anksiyete ve güven arasında bir duygusal tepki vermekte, ebeveynlerinin onları terk etmesi nedeniyle öfke hissetmekte ve ziyaret sonunda ebeveynleri ile eve gidememelerini yeniden bir terk edilme duygusu olarak görebilmektedirler (Simms ve Halfon, 1994; Akt. Akgün, 2006). Bu bulgular ve araştırmamızda bulduğumuz depresyon ve ailenin ziyareti arasındaki ilişki bulunmadığı yönündeki bulgumuzu desteklememektedir.

Yurttaki kalan ergenlerin arkadaşlık ilişkilerini değerlendirme biçimlerinin depresyon düzeylerine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etki etmediği bulunmuştur. Bayraktar (2007), bulgularımızın aksine ergenlik dönemini başarıyla atlatan ergenlerin akran ilişkilerinde başarılı olan ergenler olduğunu ifade etmiştir. Eskin ve arkadaşları (2008), lise öğrencisi ergenlerde depresyon konulu araştırmada ergenlerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin azlığının yüksek bir

depresyon puanı almalarıyla ilişkili olduğu sonucunu bulmuştur. Bu bulgular araştırmada bulduğumuz ergenlerin arkadaşlık ilişkilerini değerlendirme biçiminin depresyon düzeyini etkilemediği yönündeki bulgumuzu desteklememektedir.

Yurttan kalan bir kardeşe sahip olma, eğitimini sürdürüp sürdürmeme değişkenleri ile ergenlerin depresyon puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmadığı bulunmuştur. Bulgularımızın aksine; Akgün (2006), kurumda bir yakını ile kalanların duruma bağlı ve sürekli anksiyete puan ortalamalarının kurumda yakını olmayanlara oranla daha yüksek olduğunu bulmuştur. Öntaş (1998), kurum bakımı deneyimi olan genç yetişkinlerin sosyal destek sistemleri ve ruh sağlığı durumlarını incelediği araştırmasında, gençlerin kurum bakımı altında oldukları sürede, aynı kurumda kalan kardeş veya kardeşlerinden sosyal destek aldığı sonucunu bulmuştur. Aşık (2006), yetiştirme yurdunda kalan gençlerin ergenlik sorunları üzerine yaptığı araştırmada, koruma altında kardeşi olan ergenlerin aynı yurttan kalmalarını, problemlerle baş etmede kardeşlerin birbirine destek olmaları açısından önemli olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin, ailenin gelir düzeyi, ergenin doğum yeri ve karşı cinsle ilişkilerine bağlı olarak istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark oluşturmadığı tek yönlü varyans analizi ile bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ergenlerin anne ve babaları ile ilişkilerinin depresyon düzeylerini etkilemediği bulunmuştur. Ancak bulgularımızın aksine; Baker (2005) ve Aseltine (1996), boşanma ve ergen depresyonu üzerine yaptıkları araştırmalarında ebeveynlerin boşanması ile ergen depresyonu arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Akbay ve Savi'nin (2008), yapmış olduğu araştırma sonucunda, ön-ergenlik döneminde bulunan ergenlerin davranış sorunları ile aile işlevleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, ailenin problem çözme işlevi bozuldukça ergenlerin yaşadıkları davranış sorunları artarken; ailenin iletişim, duygusal tepki verebilme, ailedeki roller, davranış kontrolü, gereken ilgiyi gösterebilme ve genel aile işlevlerinde sağlık düzeyi arttıkça davranış sorunlarının

azaldığı belirlenmiştir. Fethi (2010) araştırmasında, ait olma hissini sağlayacak değer verilen bir grupta yer edinme ihtiyacı, saygın görevlerde bulunma ihtiyacı, değer verildiğini hissetme ihtiyacı, güvenilir ilişkiler kurma ihtiyacı, özellikle bir ya da bir kaç tane yakın ilişki kurabilme ihtiyacının aile içinde karşılanmasının ergenin ruh sağlığını olumlu etkilediğini ifade etmektedir.

Arkadaşlarla ilişkilerini değerlendirme biçimine göre araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin değerlendirildiği analizde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Kardeşler arası ilişkileri değerlendirme biçimine göre araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerinin değerlendirildiği işlemde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan ergenlerin kardeş sayılarının depresyon düzeylerine etki etmediği sonucu bulunmuştur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç:

1. Yetiştirme yurdunda kalan erkek ergenlerin ailesi yanında kalan erkek ergenlere göre depresyon düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla 253 erkek ergenle (139 yurttan kalan, 114 ailesi yanında kalan) yapılan araştırma sonucunda, yurttan kalan ergenlerin ailesi yanında kalan ergenlere göre depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.25).

2. Anketin yapıldığı şehir ile yurttan kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaştığı, Samsun ilinde yurttan kalan ergenlerin anketin uygulandığı diğer illere göre depresyon düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.27).

3. Sınıf düzeyinin ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerini etkilediği saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde depresyon düzeyinin en çok 7. sınıfta yükseldiği bulunmuştur (Çizelge 3.27).

4. Okul başarı düzeyinin ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerini etkilediği saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde depresyon düzeyinin en çok eğitimine devam etmeyen ergenlerde yükseldiği bulunmuştur (Çizelge 3.27).

5. Anne babanın durumunun ankete katılan ergenlerin depresyon düzeylerini etkilediği saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde anne babanın durumunu anne ölü baba sağ olarak tanımlayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3.27).

6. Annenin öğrenim durumunun araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerine etki ettiği saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde annesi okuryazar

olmayanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3.27).

7. Babanın öğrenim durumunun araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerine etki ettiği saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde babası okuryazar olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3.27).

8. Annenin mesleğinin araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerine etki ettiği saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde annesinin mesleğini bilmeyen ve serbest meslek olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3.27).

9. Babanın mesleğinin araştırmaya katılan ergenlerin depresyon düzeylerine etki ettiği saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde babası işsiz olanların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3.27).

10. Yurda ilişkin duyguların yurtda kalan ergenlerin depresyon düzeylerine etki ettiği, ortalamalar incelendiğinde yurtda kalmaktan memnun olmadığını ifade eden ergenlerin depresyon düzeyinin yüksek olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.29).

6.2. Öneriler:

1. Kurum bakımının, 2005 tarihinde çıkan 5395 sayılı yasanın 4. maddesinin j. bendinde de tanımlandığı üzere, toplumsal sorumluluğun paylaşılması ilkesinden hareketle en son çare olarak görülmesi. Koruyucu aile, evlat edinme ya da nakdi yardım desteği sağlanarak ergenlerin ailelerin yanında bakılmasını hedefleyen hizmetlerin artırılması ve kapsamının genişletilmesi.

2. Sadece haklarında sağlık tedbiri alınan (uyuşturucu, uçucu madde kullanan, ruhsal rahatsızlığı olan) ergenler değil, kurum bakımının ruh sağlığına olumsuz etkilerinin giderilebilmesi için yurt ve yuvalarda kalan tüm ergenlerin yararlanabileceği psikiyatrik programların düzenlenmesi ve yaygınlaştırılması.

3. Kurum bakımına almak yerine aile sisteminin işlevselliğinin artırılmasını hedefleyen koruyucu ve önleyici hizmetlerin artırılması ve ulaşımının kolaylaştırılması. (Ailelere ekonomik destek vs.)

4. Kurum bakımında kalan ergenlerin kurumda kalmanın olumsuz etkilerinden kurtulabilmeleri için sosyokültürel faaliyetlere ve bireysel yetenekleri doğrultusundaki sanatsal ve sportif faaliyetlere ağırlık verilmesi.

5. Kurum bakımında kalması gereken ergenler için kışla tipi düzenlemeler yerine kişisel kullanıma uygun fiziki ortam düzenlemelerinin yapılması, kurum ortamının ergenlerin memnuniyetlerini artıracak şekilde düzenlenmesi.

6. Ergenlerde 7. sınıf gibi risk taşıyan, ergenliğe geçiş dönemine yönelik koruyucu ve önleyici ruh sağlığı çalışmalarının eğitim müfredatı içerisinde yer alması.

7. Ergenlerde okul başarı düzeyinin depresyona etkileri ve özellikle eğitimine devam etmeyen grupta yükseldiği dikkate alındığında; ergenlerin eğitimine devam etmelerini engelleyen koşullarla mücadele edilmeli ve ergenlerin eğitim sistemi içerisinde kalması için gerekli hukuki ve toplumsal düzenlemeler sağlanmalıdır. Bu anlamda aileleri ve ergenleri teşvik edici programlar düzenlenmelidir.

8. Ailenin durumunun depresyon düzeyine etkisi dikkate alındığında; okullardaki rehberlik uygulamalarının aileleri de kapsayacak şekilde sistematize edilmesi, özellikle ebeveyn kaybı olan çocukların bu anlamda izlenmesine yönelik programlar düzenlenmelidir.

9. Anne ve babanın öğrenim durumunun ergenlerin depresyon düzeyine etkisi dikkate alındığında sosyo-kültürel açıdan daha riskli grupların yer aldığı nüfus bölgelerinde ergenlere yönelik koruyucu, önleyici ruh sağlığı çalışmalarına öncelik verilmelidir.

10. Anne ve babanın mesleğinin ergenlerin depresyon düzeyine etkisi dikkate alındığında sosyo-ekonomik açıdan daha riskli grupların yer aldığı nüfus bölgelerinde ergenlere yönelik koruyucu-önleyici ruh sağlığı çalışmalarına öncelik verilmelidir.

11. Yurtların fiziki ortamı ev ortamına benzetilebilir. Ergenlerin derslik ve yatakhane dışında zaman geçirebilecekleri ve kullanabilecekleri mutfak, çalışma odası, televizyon izleme odası gibi alanların bulunması sağlanabilir.

12. Yurtlarda çalışan personelin, ergenlerin gelişimsel özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları önemlidir. Yetişkinlerin davranışları ve ergenlere olumlu yaklaşımları karşılıklı güven duygusunun gelişmesinde etkili olacaktır.

13. Benzer araştırmalar planlandığında, veri toplama araçlarında ergenlerin kişisel özelliklerini daha ayrıntılı tanımlayan değişkenlerin yer almasının araştırmanın etkinliğini arttıracakı düşünülmüştür.

14. Benzer bir araştırma yetiştirme yurdunda kalan kız ergenler için yapıldığında cinsiyet özelliklerinin etkisi tanımlanabilecektir.

15. Yetiştirme yurtlarında kalan ergenlerin ruhsal durumlarının daha ayrıntılı tanımlanabilmesi için depresyonla birlikte anksiyete, öfke kontrol, benlik saygısı ve kaygı düzeylerinin de içerisine alındığı daha kapsamlı araştırmalar planlanabilir.

ÖZET

Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun Erkek Yetiştirme Yurtlarında Kalan Ergenler İle Trabzon İlinde Ailesi İle Yaşayan Erkek Ergenlerin Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırılması

Bu araştırma, yetiştirme yurtlarında kalan erkek ergenlerle ailesi yanında kalan erkek ergenlerinin depresyon düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini; Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon ve Rize Yetiştirme Yurdunda 2010 yılı ocak ayında kalmakta olan 139 erkek ergen ile 2010 yılı ocak ayında Trabzon İl merkezinde ailesi yanında kalan 114 erkek ergen oluşturmuştur. Ailesinin yanında kalan ergenler Trabzon İl merkezinde yaşayan sosyodemografik özellikleri farklı ilköğretim ikinci kademe ve orta öğretim öğrencileri arasından tesadüfî olarak seçilmiştir.

Araştırmada verilerin toplanmasında ergenlerin depresyon düzeylerini belirlemek üzere hazırlanan anket formu ve Beck Depresyon Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde ikili karşılaştırmalar için bağımsız t testi, üç ve daha üstü grup karşılaştırmalar için ANOVA/tek yönlü varyans analizi (F testi) kullanılmıştır. En düşük anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ düzeyi benimsenmiştir. Bu değerden küçük ya da eşit p değerleri “istatistiksel olarak anlamlı”, bu değerden büyük p değerleri ise “istatistiksel olarak anlamlı değil” şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; yetiştirme yurtlarında kalan ergenlerin depresyon düzeyleri, ailesi yanında kalan ergenlere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. ($\bar{X}=16,63$) Yurtlarda kalan ergenlerin depresyon düzeylerinin; anketin yapıldığı şehir, sınıf düzeyi, okul başarı düzeyi, anne-babanın durumu, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, annenin mesleği, babanın mesleği, yurda ilişkin duygulara bağlı olarak anlamlı olarak arttığı bulunmuştur.

Yetiştirme yurdunda kalan erkek ergenlerin depresyon düzeylerinin ailesi yanında kalan erkek ergenlere göre yüksek olması nedeniyle, kurum bakımına almak yerine aile sisteminin işlevselliğinin artırılmasını hedefleyen koruyucu ve önleyici hizmetlerin artırılması ve ulaşımının kolaylaştırılması; kurum bakımında kalan çocuklara yönelik profesyonel ruh sağlığı koruma programlarının düzenlenmesi ve çocukların katılımının sağlanması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Depresyon, Ergen, Yetiştirme yurdu.

SUMMARY

Comparing The Levels Of Depression Of Adolescent Boys Who Live In Orphanages In Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize And Adolescent Boys Who Live In Trabzon With Their Families.

This descriptive study was carried out to compare the levels of depression between adolescent boys who live orphanages and the ones who live with their families. The basis of the study is the 139 boy adolescents who lived in orphanages in Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon and Rize in January, 2010 and 114 boy adolescents who lived with their families in the city center of Trabzon in January, 2010. The adolescents living with their families were randomly chosen among the students of secondary and high schools whose sociodemographic features were various.

A questionnaire and Beck Depression Scale was used to collect data. When analyzing the data, independent t test was used for comparing two variants and one way Anova (F test) was used to compare three and more variants. The lowest level of significance is accepted as $p < 0.05$. The values which are lower or equal to $p < 0.05$ are accepted “statistically significant”, the values which are higher than $p < 0.05$ are accepted “statistically not significant”.

According to the results obtained from the research, the level of depression was found higher among the adolescents living in orphanages when it was compared to the adolescents living with their families. ($\bar{X} = 16,63$) The level of depression of adolescents who live in orphanages significantly increases depending on questionnaire on the city, mother’s job, father’s job, mother’s status, father’s status, mother’s educational level, father’s educational level, feelings about orphanages.

As the level of depression of the adolescents who live in orphanages is higher than the adolescents who live with their families, it is suggested to increase protective and preventive services which aim to increase the functional family system instead of taking them into orphanages and to make transportation easier. It is also suggested that professional protective and preventive programmes which aim to protect child psychology should be organized for the children who live in orphanages.

Key words: Adolescent, Depression, Orphanage.

KAYNAKLAR

1. ABAY, E. ve Ark. (2010) Edirne ili merkezindeki lise öğrencilerinde obsesif-kompulsif bozukluğun epidemiyolojisi Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi 2010;23:230-237.
2. AKBAY, R. SAVI, F (2008). Ön Ergenlik Dönemi Davranış Sorunları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, PDR Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
3. AKGÜN, Ş. (2006). Yetiştirme Yurdunda Kalan 16-18 Yaş Grubundaki Adölesanların Anksiyete Düzeylerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
4. AKSOY, A.B. ve Ark. (2008) Ergenlerin algıladıkları ebeveyn izleme ve destek davranışları, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 9 Sayı: 15 Bahar 2008 s:1-14.
5. ALPER, Y. (1997). Depresyon Psikoterapisi. İstanbul: Era Yayıncılık, s.: 30-31.
6. ALPER, Y. (1999). Bütün Yönleriyle Depresyon. İstanbul: Gendaş A.Ş.
7. Amerikan Psikiyatri Birliği (2001). DSM-IV-TR Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı, Çeviren Köroğlu, E. HYB Yayınları.
8. American Psychiatric Association (2000). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. 4. Baskı, (DSM-IV).
9. ASSELTİNE, R.H. (1996). *Pathways Linking Parental Divorce With Adolescent Depression, Journal Of Health and Social Behavior*, **37(2)**, 133-148 (Akt, Baker, 2005).
10. AŞIK, E. (2006). Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerin Ergenlik Sorunları ve Baş Etmeleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
11. ATKINSON, R. L. (1999). Psikolojiye Giriş. Çeviren: Yavuz Alogan. Arkadaş Yayınları. Ankara, s.: 373.
12. AYDIN, B. (1990). "Üniversite Öğrencilerinde Depresyon, Bilişsel Çarpıtmalar ve Akademik Başarı". *M.Ü. Atatürk Eğitim Fak., Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı: **2**. İstanbul:, ss. 27-36.

13. BAKER, R.J. (2005). Attachment Bond, Parental Death, And Parental Divorce As Predictive Variables of Depression, B.A.Psychology, University Of New Hampshire, Thesis.
14. BALCI, T. (1999). "Yetiştirme Yurdu İle Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Okul Başarılarına Etkisi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
15. BAUMRIND, D. (1975). "Authoritarian vs. Authoritative Parental Control". Contemporary Issues in Adolescent Development, ed. J.J. Conger. New York: Harper&Row (Akt, Onur).
16. BAYRAKTAR, F. (2007). Olumlu Ergen Gelişiminde Ebeveyn/Akran İlişkilerinin Önemi, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, **14(3)**: 157-166.
17. BECK, A.T. (1961) An Inventory for measuring depression. Arch Gen Psychiatry, 1:561-571.(Akt. Erim, 2001)
18. BİÇER, E. (2009)." Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin atılganlık ve sosyal yetkinlik beklenti düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi"Yüksel Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
19. BODUR, Ş., ÜNERİ, Ö.Ş. (2008) Çocuk ve ergenlerde majör depresif bozukluk: Bir gözden geçirme, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*; s:105-110.
20. BULUT, I., ÖZDEMİR, U. (1998). "Yetiştirme Yurtları ve Gençlik Liderliği", *T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Sosyal Hizmetler Dergisi*. 1998, **1(7)**:20-25.
21. CANAT, S. (1997). Ergenlerde Depresyon. *Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları*, **2(4)**; 470-472.
22. CANAT, S. (2000). Puberte ve Ergenlik, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kitabı s.: 335-343.
23. CANAT, S., SÖZER, Y. (1987). Ergenlik Döneminde Depresyon. *Nöroloji-Nöroşirurji-Psikiyatri Dergisi*. Nisan 1987 S.105-107.
24. CEBE, F. (2005). SHÇEK Yetiştirme Yurtlarında Barınan Çocukların Benlik Saygısı, Depresyon, Kaygı Skorlarının Ailesi Yanında Kalan Çocuklarla Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
25. ÇAVUŞOĞLU, T. (2005). Sosyal Hizmetlerin Yakın Tarihinden Sayfalar, Ankara: SABEV Yayınları.

26. ÇELİK, G. (2007). Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniğe Başvuran Ergenlerin Özellikleri, Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
27. ÇELİK, G., TAHİROĞLU, A., AVCI, A., SEYDAOĞLU, G. (2009). Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Kliniğine Başvuran Ergen Hastaların Özellikleri. *New Symposium Journal*, **47(3)**; 142-146.
28. ÇUHADAROĞLU, F. (2000). Ergenlik Döneminde Psikolojik Gelişim Özellikleri, *Katkı Pediatri Dergisi*, **21(6)**: 863- 868.
29. DEMİRBİLEK, S. (2000) Korunmaya Muhtaç Çocukların Topluma Kazandırılmasında Yetiştirme Yurtları, Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 15, Sayı 2, İzmir.
30. DOPHEIDE, J.A. (2006). Recognizing and Treating Depression in Children and Adolescents, *Am J Health Syst Pharm* (Akt, Eskin ve Ark. 2008).
31. DÖNMEZ, A. (1995). Ergenliği Anlamak, Onur, B. Birinci Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.
32. ERGİN, A. ve Ark. (2002). Liseli Adölesanlarda İntihara Yönelik Riskli Davranışların Sıklığı. V. Ulusal Aile Hekimliği Kongre Programı ve Kitabı (27-30 Mart 2002, Adana).
33. ERİM, B. (2001) Yetiştirme Yurtlarında ve Aileleri Yanında Yasayan Ergenlerin, Benlik Saygısı, Depresyon ve Yalnızlık Düzeyleri ile Sosyal Destek Sistemleri Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
34. ESKİN, M. (2000). Ergenler Arasında Ruhsal Sorunlar ve Bu Sorunların İntihar Düşüncesi ve Girişimiyle İlişkileri, XII. National Congress of Psychology, 20-22 September, İzmir.
35. ESKİN, M., ERTEKİN, K. ve Ark. (2008). *Türk Psikiyatri Dergisi*, s.:383-389.
36. European Association of Schools of Social Work (2010). [<http://www.eassw.org/SWTurkish.pdf>]. Erişim Tarihi: 02.12.2010.
37. FETHİ, L. (2010). Ergenlik Dönemi, *İndigo Dergisi*, Sayı 58, Temmuz 2010.
38. GANDER, M.J. ve GARDİNER, H.W. (2001), *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, (4. Baskı), (Yayına Haz. B. Onur), İmge Kitabevi, Ankara.
39. GEÇTAN, E. (1981). Psikanaliz ve Sonrası. İstanbul, Hür Yayınları.

40. GLEITMAN H., FRIDLUND A. J. ve REISBERG D. (2000). Basic Psychology, W.W.Norton & Company Inc., New York.
41. GODDARD, N., SUBOTSKY, F., FOMBONNE, E. (1996). *Ethnicity and Adolescent Deliberate Self-Harm*. J Adolesc; **19**: 513-521 (Akt.Özbaran ve ark.).
42. GÜNEY, M. (1998). Ergenlik Dönemi Depresyonları, *Psikiyatri Dünyası Dergisi*.
43. HALL, G.S. (1904). Adolescence, New York: Appleton (Akt, M.J. Gander ve H.W. Gardiner, Çeviren Onur, B. İmge Kitabevi).
44. HAMRIN, V., PACHLER, M.C. (2005). Child and Adolescent Depression: Review of the Latest Evidence-Based Treatments. J Psychosoc Nurs, (Akt, Eskin ve Ark. 2008).
45. HAVIGHURST, R.J. (1972). *Development Tasks and Educations* “ 3rd Ed.” New York: David McKay (Akt. G.G. Çelik 2007).
46. HUPRICH, K.S., FINE, M. (1997) A Diagnosis Under Consideration- Self-Defeating and Depressive Personality Disorders: *Current Status and Clinical Issues*. J Contemp Psychother, **27(4)**:303-322. (Akt. Ünal, S. Duygudurum Dizisi, 2000, **2**; s. 72-76)
47. IŞIKHAN, V. (2006). Ergenlerin Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumları ve Aile İlişkilerinin Değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*. Sayı 2, Cilt 17, s.:73-90, Ekim 2006.
48. KARASAR, N. (1998). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Karasar Yayınları, Ankara.
49. KAYAALP, M.L. (1999). Çocuk ve Ergende Depresyon, Depresyon, Somatizasyon ve Psikiyatrik Aciller Sempozyumu, 2-3 Aralık 1999, İstanbul.
50. KESEN, N.F., DENİZ, M.E., DURMUŞOĞLU, N. (2005). Ergenlerde Saldırganlık ve Öfke Düzeyleri Arasındaki İlişki: Yetiştirme Yurtları Üzerinde Bir Araştırma.
51. KÖK, M. (2000). Yetiştirme yurdundaki öğrencilerin psikolojik belirti düzeylerinin değerlendirilmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 8.
52. KÖKNEL, Ö. (1989). Depresyon, Ruhsal Çöküntü. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
53. KURUOĞLU, A. (2007). Ergenlik Dönemi. AYSEV, A., TANER, Y., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, 1. baskı, İstanbul: Asimetrik Paralel s.: 189-206.
54. KUTLU, M. (2003). Yetiştirme Yurdunda ve Ailesiyle Birlikte Kalan Öğrencilerin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi 9-11 Temmuz VII. Ulusal Psikoloji ve Rehberlik Danışma Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı s:11. (Editör. H. Atılgan ve M. Saçkes) Ankara: Pegem Yayıncılık.

55. MILLER ,J.A.(2002). Çocuklarda depresyon. Çev. Müjde Işık, İstanbul, Özgür Yayınları.
56. MYERS, D.G., (1987). Social Psychology. Second Edition. USA: Mc Graw-Hill Book Company.
57. NOLEN, S., MARTIN, E. P. S. and GIRGUS, J. S. (1986). “Learned Helplessness in Children: A Longitudinal Study of Depression, Achievement and Explanatory Style”. *Journal of Personality and Social Psychology*, vol. 51, No.: 2. APA: ss. 435-442.
58. O’DONNELL, W.J. (1976). “Adolescent Self Esteem Related to Feelings Toward Parents and Friends” *Journal of Youth and Adolescence*.
59. OFLAZOĞLU, A.F. (2000). Yetiştirme Yurdunda Yaşayan Ergenlerde Kimlik Statülerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
60. OSKAY, G. (1986). Ana Baba Ergen İlişkilerini Geliştirici Öneriler.
61. ÖNER, N. (1997). *Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası
62. ÖNTAŞ, Ö. (1998). Kurum Bakımı Deneyimi Olan Genç Yetişkinlerin Sosyal Destek Sistemleri ve Ruh Sağlığı Durumları, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
63. ÖREN, N., GENÇDOĞAN, B. (2007). Lise Öğrencilerinin Depresyon Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, No: 1, Cilt 15, s.: 85-92.
64. ÖZBARAN, B., TAMAR, M., YÜNCÜ, Z. ve Ark. (2009). Majör Depresif Bozukluğu Olan Gençlerden Oluşan Bir Klinik Örneklemde Anne Baba Tutumlarının Değerlendirilmesi; *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, s.: 109-115.
65. ÖZDEL, L. ve Ark. (2002) Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi s:155-161*.
66. ÖZTÜRK, M.O. (2004). Ruh Hastalıkları ve Bozuklukları. Ankara: Feryal Matbaası.
67. ÖZTÜRK, M.O. (1997). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Yedinci Basım. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
68. ÖZTÜRK, H.,SEVİNDİK, F.N., YAMAN, S.Ç. (2006) Öğrencilerde yalnızlık ve sosyal destek ile bunlara etki eden faktörlerin incelenmesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 16, Sayı: 1 Sayfa: 383-394

69. ÖZYÜREK, A., DEMİRAY, K. (2010) Yurttta ve ailesi yanında kalan ortaöğretim Öğrencilerinin kaygı düzeylerinin Karşılaştırılması- *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11 (2) 2010, 247-256.
70. PARKER, G., ROY, K. (2001). Adolescent Depression: A Review. *Aust N Z J Psychiatry* s.;35-572 (Akt.Özbaran ve ark.).
71. PETERSEN, A.C., COMPAS, B.E., BROOKS-GUNN, J. ve Ark. (1993). Depression in Adolescence. *Am Psychol*, (Akt, Eskin ve Ark. 2008).
72. ROOT, N.A. (1957). Neurosis in Adolescence: The Psychoanalytic Study of the Child, (Akt,Güney 1998).
73. SAMUEL, W. (1981). Personality – Searching for The Sources of Human Behavior. Tokyo: Mc Graw- Hill Book Company, (Akt. Tuzcuoğlu S, Korkmaz B, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl: 2001, Sayı 14, S: 135-152).
74. SAYILGAN, M. A. (1998). Obsesif-kompulsif bozukluk ve bilişsel davranışçı terapi, *Bilişsel-davranışçı terapiler*, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, No: 5.
75. SHAPIRO, P.G.(1997). Çocukluk ve İlk Gençlik Depresyonu, Çeviri, M. Keskin, İstanbul; Papirüs Yayınları.
76. SHÇEK (2010). [<http://www.shcek.gov.tr/2828-sayili-sosyal-hizmetler-ve-cocuk-esirgeme-kurumu-kanunu.aspx>].Erişim Tarih: 08.11.2010.
77. SIEG, A. (1971). "Why Adolescence Occurs", *Adolescence* 6 p.: 337-348, (Akt, M.J. Gander ve H.W. Gardiner).
78. SIMMS,M.D. ve HALFON, N., The health care needs of children in foster care: A research agenda. *Child Welfare*, 1994.
79. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu (1983). T.C. Resmi Gazete, Tarih: 27.05.1983, Sayı: 18059, Ankara.
80. SPERRY, L., GUDEMAN, J.E., BLACKWELL, B. and FAULKNER, L. R. (1994). *Psikiyatrik Olgu Formülasyonları*. Çeviren: Levent Küey. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
81. ŞENOL, S. KARACAN, E. ŞENER, Ş. (1999) *Çocuklarda ve ergenlerde depresyon*, Editör: A. EKŞİ, İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri, 383–391.
82. ŞİMŞEK, Z., EROL, N., ÖZTOP, D. ve ÖZCAN, O.O. (2008). Kurum Bakımındaki Çocuk Ve Ergenlerde Davranış Ve Duygusal Sorunların Epidemiyolojisi; Ulusal Örneklemde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Türk Psikiyatri Dergisi*. **19 (3)**, 235-246.

83. TAMBAĞ, H., ÖZ, F. (2005). Aileleri ile Birlikte Yaşayan ve Yetiştirme Yurtlarında Yaşayan Ergenlerin Öfke İfade Etme Biçimleri, *Kriz Dergisi*.
84. TAMAR, M., ÖZBARAN, B. (2004). Çocuk ve Ergenlerde Depresyon, *Klinik Psikiyatri Dergisi* s.: 84-92.
85. TANER, Y. (2007). Çocuk ve Ergenlerde Depresyon, *Türkiye Klinikleri Dahili Tıp Bilimleri Psikiyatri Dergisi*. **3(47)**: 41-45.
86. TEGİN, B. (1980), Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme. Doktora tezi. H.Ü. Psikoloji Bölümü, Ankara.
87. TEGİN, B. (1987). “ Depresyonda Bilişsel Süreçler: Beck Modeline Göre Bir İnceleme”. *Psikoloji Dergisi*, cilt: 6, sayı: 21. Ankara: Psikologlar Derneği Yayını, Eylül 1987, ss. 116-123.
88. TEKELİOĞLU, F. (1993). Yetiştirme Yurdunda Yaşayan 13-17 Yaş Grubu Gençler İle Aileleri Yanında Yaşayan ve Okuyan Aynı Yaş Grubu Gençlerin Ergenlik Problemlerinin Karşılaştırılması., Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
89. TUZCUOĞLU, S., KORKMAZ, B. (2001). *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* Yıl, Sayı 14, s.: 135-152.
90. TÜMKAYA, S. (2005). Ailesi Yanında ve Yetiştirme Yurdunda Kalan Ergenlerin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması.
91. WHITING, S. (1981). The Problem of Depression in Adolescence, (Akt, Eskin ve Ark. 2008).
92. WHO (1993). *The Health of Young People: A Challenge and A Promise, Genevo.*
93. WHO (2005). Discussion Papers on Adolescence, Nutrition in Adolescence –Issues and Challenges for the Health Sector.
94. WHO/MNH/MBD/00.3 (2000). Preventing Suicide a Resource for Teachers and Other School Staff, Mental and Behavioural Disorders Department of Mental Health World Health Organization, Geneva.
95. YAVUZER, H. (2001), Çocuk Psikolojisi. Yirminci Baskı, İstanbul; Remzi Kitapevi, s: 264-288.
96. Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik (1995). T.C. Resmi Gazete, 13 Kasım Pazartesi, Sayı: 22462, Ankara.

97. YILMAZ, M., OCAKÇI A.Y. (2008), Bir Kız Öğrenci Yurdunda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Anksiyete Düzeylerinin belirlenmesi, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, Cilt:3,Sayı:1.

98. YÖRÜKOĞLU, A. (2000). Gençlik Çağı, Özgür Yayınları, İstanbul.

İZİNLER

T.C. KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ BİLİMSEL
ARAŞTIRMALARI
DEĞERLENDİRME
KOMİSYONU

KARADENİZ
TECHNICAL UNIVERSITY
FACULTY OF MEDICINE
ASSESSMENT OF THE
SCIENTIFIC RESEARCH
COMMITTEE

Sayı : 230
Konu:

Tarih: 14.06.2010

Sayın; Yük.Lis.Öğr.Gülizar ROL MOLLAMEHMETOĞLU
AÜ Psikiyatri AbD.

“Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun İllerinde Erkek Yetiştirme Yurdunda Kalın Ergenlerde, Trabzon İlinde Ailesiyle Kalan Erkek Ergenlerin Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırılması” başlıklı 2010/30 no’lu tez çalışmasının Bilimsel Araştırmaları Değerlendirme Komisyonu üyeleri görüşleri doğrultusunda; yürütülmesinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilginizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr.AKİF CİNEL
Başkan

Eki : 1 onay belgesi

T.C. KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ BİLİMSEL
ARAŞTIRMALARI
DEĞERLENDİRME
KOMİSYONU

KARADENİZ
TECHNICAL UNIVERSITY
FACULTY OF MEDICINE
ASSESSMENT OF THE
SCIENTIFIC RESEARCH
COMMITTEE

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMALARI DEĞERLENDİRME KOMİSYONU
ONAY BELGESİ

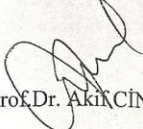
Çalışmanın Adı: “Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun İllerinde Erkek Yetiştirme Yurdunda Kalın Ergenlerde, Trabzon İlinde Ailesiyle Kalan Erkek Ergenlerin Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırılması”

Çalışmacılar: Yük.Lis.Öğr.Gülizar ROL MOLLAMEHMETOĞLU, Prof.Dr.Sanur CANAT

Anabilim Dalı: AÜ. Psikiyatri Abd.

Dosya No	Toplantı Tarihi	Toplantı No	Karar No
2010/30	07.06.2010	2010/4	13

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırmaları Değerlendirme Komisyonu, Tıp Fakültesi Dekanlığı Toplantı Salonu'nda Prof.Dr.Akif CİNEL'in başkanlığında: “Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun İllerinde Erkek Yetiştirme Yurdunda Kalın Ergenlerde, Trabzon İlinde Ailesiyle Kalan Erkek Ergenlerin Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırılması” başlığını taşıyan tez/araştırma çalışmasının, yürütülmesine onay verilmesine Bilimsel Araştırmaları Değerlendirme Komisyonu üyelerinin oybirliğiyle karar vermiştir. (07.06.2010)

Prof.Dr. AKİF CİNEL

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi
Bilimsel Araştırmaları Değerlendirme Komisyonu Başkanı

Genel Cerrahi Anabilim Dalı

T.C.
BAŞBAKANLIK
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.1.SÇE.0.72.00.00/605.01- 391
KONU : Araştırma Talebi
(Gülizar MOLLAMEHMETOĞLU)

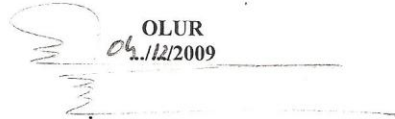
07 Aralık 2009

GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMINA

Trabzon İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün 03.11.2009 tarihli fakası ile İl Müdürlüğünde görevli Sosyal Çalışmacı Gülizar MOLLAMEHMETOĞLU'nun "Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerle Ailesi ile Kalan Gençlerin Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu araştırmayı Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon ve Rize İllerindeki erkek yetiştirme yurtlarında uygulayabilme talebi bildirilmiştir.

Söz konusu araştırmanın 01.01.2010-28.02.2010 tarihleri arasında İl Müdürlüklerinin koordinesinde, Kuruluş Müdürlüklerinin denetiminde, araştırma bitiminde bir örneğinin Eğitim Merkezi Başkanlığına gönderilmesi koşulu ile ses-görüntü kaydı alınmaksızın gerçekleştirilebilmesi hususunda Olurlarınızı arz ederim.

H.Lütfi ÖZTÜRK
Eğitim Merkezi Başkanı

OLUR
06.11.2009
İmambey ERTEM
Genel Müdür a.
Genel Müdür Yardımcısı

Anafartalar Cad. 68/4 Ulus / ANKARA
Telefon: (0 312) 310 24 60 / 1233
e-posta: egitim@shcek.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat : A.YÜCE – Öğretmen
Faks: (0 312) 311 89 98
Elektronik Ağ: www.shcek.gov.tr SC

T.C.
BAŞBAKANLIK
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.1.SÇE.0.72.00.00/605.01-1084
KONU : Araştırma Talebi
(Gülizar MOLLAMEHMETOĞLU)

07 Aralık 2009

TRABZON VALİLİĞİNE
(İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü)

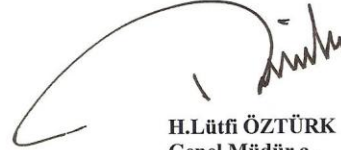
İLGİ: Trabzon İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün 03.11.2009 tarihli faksı.

İlgi faks ile İl Müdürlüğünde görevli Sosyal Çalışmacı Gülizar MOLLAMEHMETOĞLU'nun "Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerle Ailesi ile Kalan Gençlerin Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu araştırmayı Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon ve Rize İllerindeki erkek yetiştirme yurtlarında uygulayabilme talebi bildirilmiştir.

Makamın 07.12.2009 tarih ve 391 sayılı Onayı ile söz konusu araştırmanın 01.01.2010-28.02.2010 tarihleri arasında İl Müdürlüklerinin koordinesinde, Kuruluş Müdürlüklerinin denetiminde, araştırma bitiminde bir örneğinin Eğitim Merkezi Başkanlığına gönderilmesi koşulu ile ses-görüntü kaydı alınmaksızın gerçekleştirilebilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

57145
Sayı :
İl Sosyal Hizmetler Müd. ne
16 ARK 2009
Trabzon Valisi a.

H. Lütfi ÖZTÜRK
Genel Müdür a.
Eğitim Merkezi Başkanı

EK: Onay Sureti

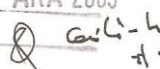
DAĞITIM:

Gereği:

- Trabzon İl Sos.Hiz.Müd.
- Samsun İl Sos.Hiz.Müd.
- Ordu İl Sos.Hiz.Müd.
- Giresun İl Sos.Hiz.Müd.
- Rize İl Sos.Hiz.Müd.

Bilgi:

- GHD Bşk.

Sayı : 4895
Tarih : 17 ARK 2009
Müdür :

Anafartalar Cad. 68/4 Ulus / ANKARA
Telefon: (0 312) 310 24 60 / 1233
e-posta: egitim@shcek.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat : A.YÜCE – Öğretmen
Faks: (0 312) 311 89 98
Elektronik Ağ: www.shcek.gov.tr SC

T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.61.00.04-01.040/

2110

25 OCAK 2010

Konu : Araştırma İzni.

VALİLİK MAKAMINA

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Sosyal Psikiyatri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Gülizar ROL MOLLAMEHMETOĞLU'nun Müdürlüğümüze bağlı İlimiz merkez ilköğretim ve lise ve dengi okullarda tez projesi kapsamında çalışmalar yapmak isteği Müdürlüğümüz Bilimsel Araştırma İnceleme Komisyonu tarafından incelenmiştir.

Adı geçen kişinin, "Trabzon İlinde Ailesiyle Yaşayan Erkek Ergenlerin Depresyon Düzeyleri" konulu araştırmasını İlimiz merkez ilköğretim ve lise ve dengi okullarda uygulamak isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Selim Yavuz SANDIKÇI
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
25/01/2010

Hüseyin ECE
Vali a.
Vali Yardımcısı

Trabzon Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Ayrıntılı bilgi: M.EYÜPOĞLU İl Millî Eğitim Md. Yrd.
Tlf: 462 230 20 94 (323) - 230 39 95
Faks : 230 20 96
e-posta : trabzonmem@meh.gov.tr
bilgi@dinme61@meh.gov.tr
kultur61@meh.gov.tr

www.trabzonmehil.meh.gov.tr

www.hk-milliegitim.gov.tr

www.milliegitim.gov.tr

FORM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Gülizar ROL MOLLAMEHMETOĞLU
Kurumu / Üniversitesi	Ankara Üni. Sağlık Bilimleri Ens.
Araştırma yapılacak iller	Trabzon
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Trabzon Merkezinde Bulunan Tüm ortaöğretim Kurumları.
Araştırmanın konusu	"Trabzon, Ordu, Samsun, Rize ve Giresun illerinde Erkek Yetiştirme yurtlarında kalan ergenlerle Trabzon ilinde ailesiyle yaşayan erkek ergenlerin depresyon düzeyinin karşılaştırılması. "
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Tez
Veri toplama araçları	7 sy. Oluşan veri toplama aracı
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Araştırmanın yapılması uygun görülmüştür	
Komisyon kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhelif üyenin Adı ve Soyadı:	
.....	

KOMİSYON

11/01/2010

Komisyon Başkanı
Miktat EYÜPOĞLU

Mehmet Faik KAYAGIL

İbrahim KALYONCU

**YETİŞTİRME YURDUNDA KALAN ERGENLERE YÖNELİK KİŞİSEL BİLGİ
FORMU**

Sevgili Genç; Sizlerin çeşitli durumlarınız ile ilgili bir bilimsel araştırmada kullanılmak üzere bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumsal sorunların çözümlerinde yararlı olabilmeniz için aşağıdaki soruları samimiyetle cevaplayacağınız kanaatindeyiz. Sorulara vereceğiniz yanıtlar kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu nedenle içtenlikle cevaplamaktan çekinmeyiniz.

Teşekkürler

1. Doğum Yılıınız.....
2. Doğum yeriniz?
 - a) İl Merkezi
 - b) İlçe
 - c) Belde ya da köy
3. Eğitiminize devam ediyor musunuz?
 - a) Evet
 - b) Hayır (Yanıtınız hayır ise 6. sorudan devam ediniz)
4. Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz?
5. Okul başarı düzeyiniz? (En son bitirilen eğitim döneminde 100 lük sisteme göre not ortalamanız)
 - a) 0-25 (Zayıf)
 - b) 26-50 (Orta)
 - c) 51-75 (İyi)
 - d) 76-100 (Pekiyi)
6. Ne kadar süredir kurum bakımında kalmaktasınız?
 - a) 0-1 yıl
 - b) 1-3 yıl
 - c) 3-5 yıl
 - d) 5 yıl ve üzeri
7. Anne-babanın durumu?
 - a) Her ikisinde sağ
 - b) Anne sağ, baba ölü
 - c) Anne ölü, baba sağ
 - d) Her ikisinde ölü
 - e) Her ikisinde sağ, fakat boşanmış
 - e) Her ikisinde hasta
 - f) Diğer
8. Kaç kardeşiniz var?
 - a) Yok (Cevabınız a şıkkı ise 10 soruya geçiniz)
 - b) 1

- c) 2
d) 3
e) 4 veya daha fazla
9. Kardeşlerinizden kurum bakımında kalan var mı?
a) Evet
b) Hayır
10. Annenin öğrenim durumu
a) Okur-yazar değil
b) Okur-yazar
c) İlköğretim
d) Ortaöğretim
e) Yükseköğretim
11. Annenizin mesleği nedir?
a) Ev hanımı
b) Memur
c) İşçi
d) Serbest meslek
e) Diğer (.....)
12. Babanın öğrenim durumu
a) Okur-yazar değil
b) Okur-yazar
c) İlköğretim
d) Ortaöğretim
e) Yükseköğretim
13. Babanızın mesleği nedir?
a) İşsiz
b) Memur
c) İşçi
d) Serbest meslek
e) Diğer (.....)
14. Ailenizi ne sıklıkla ziyaret ediyorsunuz?
a) Hiç ziyaret etmem
b) Haftada bir
c) Ayda bir
d) Bayramlarda
e) Düzensiz ziyaretler
f) Yılda bir
15. Kimler tarafından ziyaret edilmektesiniz?
a) Anne
b) Baba
c) Kardeşler
d) Akraba
e) Arkadaş

- f) Komşu
g) Hiç kimse
16. Yurt ortamına ilişkin duygularınız?
a) Yurttan kalmaktan memnunum
b) Yurttan kalmaktan memnun değilim
17. Arkadaşlarınızla ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
a) Kötü
b) Orta
c) İyi
d) Çok iyi
18. Haftalık kişisel olarak harcadığınız para miktarı ne kadardır?
a) 0-25 TL.
b) 26-50 TL.
c) 51-75 TL.
d) 76 TL. ve üzeri
19. Haftalık harcadığınız para miktarını yeterli buluyor musunuz?
a) Evet yeterli buluyorum.
b) Hayır yeterli bulmuyorum.
20. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
a) Arkadaşlarımla gezerim
b) Kitap okurum
c) Sinemaya, tiyatroya giderim
d) Spor yaparım
e) TV izlerim
f) İnternete girerim
g) Hepsi
21. Geleceğe ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
a) Geleceğe ilişkin herhangi bir planım yok
b) Geleceğe ilişkin planlarım var.
22. Geleceğe ilişkin planlarınız nelerdir?
a) Yüksek öğrenimime devam etmek istiyorum
b) Evlenmek istiyorum
c) Bir an önce hayata atılıp para kazanmak istiyorum
d) Hepsi
23. Karşı cinsle ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?
a) Kötü
b) Normal
c) İyi
d) Çok İyi

BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ (B D Ö)

AÇIKLAMA:

Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, **BUGÜN DAHİL GEÇEN HAFTA** içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Eğer bir grupta durumunuzu, duygularınızı tarif eden birden fazla cümle varsa her birini daire içine alarak işaretleyiniz.

Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

A- 0. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.

1. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
2. Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
3. O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.

B- 0. Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim.

1. Gelecek hakkında karamsarım.
2. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
3. Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.

C- 0. Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.

1. Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
2. Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
3. Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.

D- 0. Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.

1. Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.
2. Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
3. Her şeyden sıkılıyorum.

E- 0. Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.

1. Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
2. Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
3. Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

F- 0. Bana cezalandırılmışım gibi geliyor.

1. Cezalandırılabilceğimi hissediyorum.
2. Cezalandırılmayı bekliyorum.
3. Cezalandırıldığımı hissediyorum.

G- 0. Kendimden memnunum.

1. Kendi kendimden pek memnun değilim.
2. Kendime çok kızıyorum.
3. Kendimden nefret ediyorum.

H- 0. Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.

1. zayıf yanların veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.
2. Hatalarımdan dolayı ve her zaman kendimi kabahatli bulurum.
3. Her aksilik karşısında kendimi hatalı bulurum.

İ- 0. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.

1. Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm olur. Fakat yapmıyorum.
2. Kendimi öldürmek isterdim.
3. Fırsatını bulsam kendimi öldürürdüm.

J- 0. Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.

1. Zaman zaman içindem ağlamak geliyor.
2. Çoğu zaman ağlıyorum.
3. Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.

K- 0. Şimdi her zaman olduğumdan daha sinirli değilim.

1. eskisine kıyasla daha kolay kızıyor ya da sinirleniyorum.
2. Şimdi hep sinirliyim.
3. Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.

L. 0. Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.

1. Başkaları ile eskiden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum.
2. Başkaları ile konuşma ve görüşme isteğimi kaybetmedim.

3. Hiç kimseyle konuşmak görüşmek istemiyorum.

M- 0. Eskiden olduğu gibi kolay karar verebiliyorum.

1. Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
2. Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.
3. Artık hiç karar veremiyorum.

N- 0. Aynada kendime baktığımda değişiklik görmüyorum.

1. Daha yaşlanmış ve çirkinleşmişim gibi geliyor.
2. Görüntüümün çok değiştiğini ve çirkinleştiğimi hissediyorum.
3. Kendimi çok çirkin buluyorum.

O- 0. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.

1. Bir şeyler yapabilmek için gayret göstermem gerekiyor.
2. Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor.
3. Hiçbir şey yapamıyorum.

P- 0. Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum.

1. Eskiden olduğu gibi iyi uyuyamıyorum.
2. Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
3. Her zamankinden çok daha erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.

R- 0. Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.

1. Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
2. Yaptığım her şey beni yoruyor.
3. Kendimi hemen hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.

S- 0. İştahım her zamanki gibi.

1. İştahım her zamanki kadar iyi değil.
2. İştahım çok azaldı.
3. Artık hiç iştahım yok.

T- 0. Son zamanlarda kilo vermedim.

1. İki kilodan fazla kilo verdim.
2. Dört kilodan fazla kilo verdim.

3. Altı kilodan fazla kilo vermeye çalışıyorum.
Evet Hayır

U- 0. Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.

1. Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendirmiyor.
2. Sağlığım beni endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zorlaşıyor.
3. Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki başka hiçbir şey düşünmüyorum.

V- 0. Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim.

1. Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim.
2. Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim.
3. Cinsel konular olan ilgimi tamamen kaybettim.

**TRABZON İLİNDE AİLESİYLE YAŞAYAN ERKEK ERGENLERE YÖNELİK
KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

Sevgili Genç; Sizlerin çeşitli durumlarınız ile ilgili bir bilimsel araştırmada kullanılmak üzere bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumsal sorunların çözümlerinde yararlı olabilemeniz için aşağıdaki soruları samimiyetle cevaplayacağımız kanaatindeyiz. Sorulara vereceğiniz yanıtlar kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu nedenle içtenlikle cevaplamaktan çekinmeyiniz.

Teşekkürler

1. Doğum Yılıınız.....
2. Doğum yeriniz?.....
 - a) İl Merkezi
 - b) İlçe
 - c) Belde ya da köy
3. Eğitiminize devam ediyor musunuz?
 - a) Evet
 - b) Hayır (Yanıtınız hayır ise 6. sorudan devam ediniz)
4. Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz?
5. Okul başarı düzeyiniz? (En son bitirilen eğitim döneminde 100 lük sisteme göre not ortalamanız)
 - a) 0-25 (Zayıf)
 - b) 26-50 (Orta)
 - c) 51-75 (İyi)
 - d) 76-100 (Pekiyi)
6. Anne-babanın durumu?
 - a) Her ikisinde sağ
 - b) Anne sağ, baba ölü
 - c) Anne ölü, baba sağ
 - d) Her ikisinde ölü
 - e) Her ikisinde sağ, fakat boşanmış
 - e) Her ikisinde hasta
 - f) Diğer
7. Kiminle beraber yaşamaktasınız?
 - a) Aile ile (Anne-baba ve/veya kardeş)
 - b) Anne
 - c) Baba
 - d) Akraba yanında

8. Kaç kardeşiniz var?
a) Yok (Cevabınız a şıkkı ise 10 soruya geçiniz)
b) 1
c) 2
d) 3
e) 4 veya daha fazla
9. Kardeşlerinizle ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?
a) Kötü
b) Orta
c) İyi
d) Çok iyi
10. Annenin öğrenim durumu
a) Okur-yazar değil
b) Okur-yazar
c) İlköğretim
d) Ortaöğretim
e) Yükseköğretim
11. Annenizin mesleği nedir?
a) Ev hanımı
b) Memur
c) İşçi
d) Serbest meslek
e) Diğer (.....)
12. Babanın öğrenim durumu
a) Okur-yazar değil
b) Okur-yazar
c) İlköğretim
d) Ortaöğretim
e) Yükseköğretim
13. Babanızın mesleği nedir?
a) İşsiz
b) Memur
c) İşçi
d) Serbest meslek
e) Diğer (.....)
14. Anne-babanızla ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
a) Çok sık sorun yaşarız
b) Bazen sorun yaşarız
c) Pek sorun yaşamayız
d) Hiç sorun yaşamayız

15. Arkadaşlarınızla ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
a) Kötü
b) Orta
c) İyi
d) Çok iyi
16. Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır.
a) 500-1000 TL.
b) 1000-2000 TL.
c) 2000-3000 TL.
d) 3000 TL. ve üzeri
17. Haftalık kişisel olarak harcadığımız para miktarı ne kadardır?
a) 0-25 TL.
b) 26-50 TL.
c) 51-75 TL.
d) 76 TL. ve üzeri
18. Haftalık harcadığımız para miktarını yeterli buluyor musunuz?
a) Evet yeterli buluyorum.
b) Hayır yeterli bulmuyorum.
19. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
a) Kitap okurum
b) Sinemaya, tiyatroya giderim
c) Spor yaparım
d) TV izlerim
e) İnternete girerim
f) Hepsi
- 20) Geleceğe ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
a) Geleceğe ilişkin herhangi bir planım yok
b) Geleceğe ilişkin planlarım var.
21. Geleceğe ilişkin planlarınız nelerdir?
a) Yüksek öğrenimime devam etmek istiyorum
b) Evlenmek istiyorum
c) Bir an önce hayata atılıp para kazanmak istiyorum
d) Hepsi
22. Karşı cinsle ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?
a) Kötü
b) Normal
c) İyi
d) Çok İyi

BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ (B D Ö)

AÇIKLAMA:

Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, **BUGÜN DAHİL GEÇEN HAFTA** içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Eğer bir grupta durumunuzu, duygularınızı tarif eden birden fazla cümle varsa her birini daire içine alarak işaretleyiniz.

Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

A- 0. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.

1. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
2. Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
3. O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.

B- 0. Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim.

1. Gelecek hakkında karamsarım.
2. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
3. Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.

C- 0. Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.

1. Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
2. Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
3. Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.

D- 0. Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.

1. Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.
2. Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
3. Her şeyden sıkılıyorum.

E- 0. Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.

1. Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
2. Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
3. Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

F- 0. Bana cezalandırılmışım gibi geliyor.

1. Cezalandırılabilceğimi hissediyorum.
2. Cezalandırılmayı bekliyorum.
3. Cezalandırıldığımı hissediyorum.

G- 0. Kendimden memnunum.

1. Kendi kendimden pek memnun değilim.
2. Kendime çok kızıyorum.
3. Kendimden nefret ediyorum.

H- 0. Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.

1. zayıf yanların veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.
2. Hatalarımdan dolayı ve her zaman kendimi kabahatli bulurum.
3. Her aksilik karşısında kendimi hatalı bulurum.

İ- 0. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.

1. Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm olur. Fakat yapmıyorum.
2. Kendimi öldürmek isterdim.
3. Fırsatını bulsam kendimi öldürürdüm.

J- 0. Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.

1. Zaman zaman içimden ağlamak geliyor.
2. Çoğu zaman ağlıyorum.
3. Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.

K- 0. Şimdi her zaman olduğumdan daha sinirli değilim.

1. eskisine kıyasla daha kolay kızıyor ya da sinirleniyorum.
2. Şimdi hep sinirliyim.
3. Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.

L. 0. Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.

1. Başkaları ile eskiden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum.
2. Başkaları ile konuşma ve görüşme isteğimi kaybetmedim.

3. Hiç kimseyle konuşmak görüşmek istemiyorum.

M- 0. Eskiden olduğu gibi kolay karar verebiliyorum.

1. Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
2. Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.
3. Artık hiç karar veremiyorum.

N- 0. Aynada kendime baktığımda değişiklik görmüyorum.

1. Daha yaşlanmış ve çirkinleşmişim gibi geliyor.
2. Görüntüümün çok değiştiğini ve çirkinleştiğimi hissediyorum.
3. Kendimi çok çirkin buluyorum.

O- 0. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.

1. Bir şeyler yapabilmek için gayret göstermem gerekiyor.
2. Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor.
3. Hiçbir şey yapamıyorum.

P- 0. Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum.

1. Eskiden olduğu gibi iyi uyuyamıyorum.
2. Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
3. Her zamankinden çok daha erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.

R- 0. Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.

1. Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
2. Yaptığım her şey beni yoruyor.
3. Kendimi hemen hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.

S- 0. İştahım her zamanki gibi.

1. İştahım her zamanki kadar iyi değil.
2. İştahım çok azaldı.
3. Artık hiç iştahım yok.

T- 0. Son zamanlarda kilo vermedim.

1. İki kilodan fazla kilo verdim.
2. Dört kilodan fazla kilo verdim.

3. Altı kilodan fazla kilo vermeye çalışıyorum.
Evet Hayır

U- 0. Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.

1. Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendirmiyor.
2. Sağlığım beni endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zorlaşıyor.
3. Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki başka hiçbir şey düşünemiyorum.

V- 0. Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim.

1. Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim.
2. Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim.
3. Cinsel konular olan ilgimi tamamen kaybettim.

ÖZGEÇMİŞ

Adı :Gülizar
Soyadı :ROL MOLLAMEHMETOĞLU
Doğum yeri ve tarihi :Elmadağ-1975
Uyruğu :TC
Medeni durumu :Evlü
Askerlik durumu :---
İletişim adresi ve telefonu :Trabzon SHÇEK İl Müdürlüğü-Trabzon
GSM: 532 3477129

Eğitimi: :H.Ü.Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu
A.Ü.Sağlık Bilimleri Koleji
Elmadağ İlköğretim Okulu

Mesleki Deneyimi :A.Ü.Tıp Fakültesi İbni Sina Hastanesi Acil Servisi
1993-1998
A.Ü.Tıp Fakültesi Krize Müdahale Merkezi
1999-2001
Trabzon SHÇEK İl Müdürlüğü
2001-

Bilimsel Etkinlikleri :**Verdiği Seminerler**
Trabzon İli ve İlçeleri Kadına ve Çocuğa Şiddetin
Önlenmesi Semineri
Trabzon İli Çocuğa Yönelik Cinsel İstismarın
Önlenmesi Semineri